

Elkostnader

Insiktsrapport 5
2022.02.14

En rapport om elprisernas betydelse för Sveriges småhusägare

- ➔ Myt att Sverige har låga elpriser – i alla fall när skatter och nätavgifter inkluderas.
- ➔ Sedan 1994 har elpriserna ökat med 167 procent medan KPI endast ökat med 38 procent.
- ➔ Räkna med betydligt högre elpriser fram till 2030.
- ➔ Fördubblat elpris kan ge prisfall på 20 procent på eluppvärmda hus.

Förord

Den senaste tiden har elpriserna ökat kraftigt i Sverige. Flera faktorer talar för att elpriserna även framöver kan bli högre än vad vi vant oss med, den gångna vinterns ovanligt höga priser borträknade. Omställningen mot mer hållbara energikällor i den svenska elproduktionen talar också för att elpriserna blir betydligt mer varierande.

Att stigande energipriser påverkar boendekostnaden per månad är nog de flesta med på, men kanske inte i vilken grad det gör det i förhållande till andra boendekostnader och hur det även kan komma att påverka bostadspriserna. Förändrade energipriser påverkar bostadspriserna på liknande sätt som förändrade räntor.

I denna rapport tittar vi på hur småhusägarnas kostnader för el som andel av de totala boendekostnaderna har förändrats över tid och även i förhållande till inkomsterna. Vi redogör också för några prognoser över elpriserna på både medellång (fram till 2025) och lång sikt (fram till 2030). Vi tittar därutöver på hur småhuspriserna kan komma att påverkas till följd av stigande elpriser.

Rapporten ingår i SBAB:s serie *Insiktsrapporter* vars syfte är att sprida fördjupad kunskap om olika frågor kopplade till bostads- och bolånemarknaden. Just denna rapport är också en del av SBAB:s arbete med hållbarhetsfrågor.

Vi hoppas att vår rapport kan bidra till bättre planeringsförutsättningar för husägare samt ge vissa insikter i den pågående samhällsdebatten om den senaste tidens höga elpriser om vad man ska tro om utvecklingen framöver.

Solna den 14 februari, 2022

Robert Boije
Chefsekonom, SBAB

Sten Hansen
Analytiker, SBAB

Disclaimer: De synpunkter som framförs i denna rapport står författarna själva för. De representerar inte nödvändigtvis SBAB:s syn som bolag. Inom ramen för SBAB:s mission att bidra till bättre boende och boendeekonomi och i strävan efter att vara en del av lösningen på många av de utmaningar samhället står inför, uppmuntrar dock SBAB till kvalificerade analyser som bidrar till ny kunskap inom det område SBAB verkar.

Om författarna

Robert Boije

Chefsekonom

Telefon: 070-269 45 91

E-post: robert.boije@sbab.se

Robert Boije är chefsekonom på SBAB och doktor i nationalekonomi. Han har tidigare varit chefsökonom på Riksrevisionen och Finansinspektionen, analys- och utredningschef på Finansdepartementet respektive Riksbanken, samt samhällspolitisk chef på Saco.

Förutom en doktorsavhandling med inriktning mot offentlig ekonomi och bostadsmarknaden har Robert publicerat ett flertal populärvetenskapliga artiklar och deltagit flitigt i det offentliga samtalet med bland annat många debattartiklar i Sveriges ledande dagstidningar och annan media.

Roberts specialområden är makroekonomi, finans- och penningpolitik, offentlig ekonomi, skatter och bostadspolitik. Han har också medverkat som expert i flera statliga skatteutredningar.

Sten Hansen

Analytiker

Telefon 070-260 86 36

E-post: sten.hansen@sbab.se

Sten Hansen är analytiker på SBAB och doktor i nationalekonomi. Han har tidigare varit revisionsdirektör på Riksrevisionen, analytiker på Finansinspektionen, analyschef på Riksgälden, enhetschef på Konjunkturinstitutet samt kansliråd och ämnesråd på Finansdepartementet.

Stens doktorsavhandling handlade om hur företag påverkas av skattsystemet och kreditmarknadsregleringar. Sten har därefter skrivit ett flertal rapporter, medverkat i statliga utredningar och publicerat vetenskapliga artiklar, bland annat i Journal of Monetary Economics.

Stens specialområden är finansiell ekonomi med fokus på skuldsättning, makroekonomiska- och offentligfinansiella prognoser, samt skatte- och bostadspolitik.

Inledning

Den gångna vintern steg elpriserna flera gånger - och under längre perioder - till mycket höga nivåer sett ur ett historiskt perspektiv. För elkunder som sitter på kontrakt med rörligt elpris skenade elkostnaderna och i synnerhet för dem som bor i hus vars uppvärmning i hög grad är beroende av el. Från politiskt håll har samstämmigheten varit stor i att småhusägarna ska kompenseras för de höga elpriserna, även om förslagen för hur det ska gå till har varierat.

Under senhösten förra året påbörjade SBAB ett arbete med en ny insiktsrapport med syftet att belysa elprisernas betydelse för småhusägare i Sverige. Rapporten du nu håller i din hand är resultatet av detta arbete.

Rapporten är upplagd på följande sätt: I kapitel 1 tittar vi brett på energianvändningen i Sverige och hur systemen för uppvärmning av småhus ser ut och har förändrats över tid. I kapitel 2 går vi igenom småhusägarnas boendekostnader i stort och tittar närmare på vilken betydelse just kostnaden för uppvärmning har jämfört med övriga kostnader. I kapitel 3 tittar vi specifikt på kostnaden för uppvärmning med el och hur faktureringen för elen ser ut för en småhusägare. Därefter går vi i kapitel 4 igenom vilka faktorer det är som bestämmer elpriset och hur det förväntas utvecklas framöver med ledning av några externa prognoser. Vi jämför i detta kapitel också elpriserna i Sverige med dem i några andra länder. I kapitel 5 går vi slutligen igenom den så kallade brukarkostnaden för småhusägande och en modell baserad på brukarkostnaden som vi sedan använder för att uppskatta hur stigande elpriser skulle kunna påverka bostadspriserna.

Sammanfattning i korthet

- De senaste 15 åren har andelen eluppvärmda hus ökat från 40 till 50 procent till följd av minskat oljeberoende. Det gör småhusägare känsliga för stigande och varierande elpriser.
- Trots att det direkta oljeberoendet minskat utgör varierande oljepriser ett problem för eluppvärmda hus. Det finns nämligen en tydlig samvariation mellan el- och oljepriser.
- Under perioden 1994–2021 ökade elpriserna med 167 procent, att jämföra med konsumentpriserna i stort (KPI) som ökade med 38 procent. Under samma period ökade hushållens disponibla inkomster med 148 procent. Elpriserna har således ökat relativt både KPI och hushållens inkomster.
- Sverige har inte, som det brukar hävdas, låga elpriser. Åtminstone inte när alla skatter och avgifter inkluderas. Efter Belgien tillhör Sverige de länder som har absolut högst nätavgifter. Skatterna på el i Sverige är inte högst men ligger på den övre halvan.
- Uppdelningen mellan elleverantör och nätverksägare, energiskatt, elcertifikatsavgift, moms samt olika fasta och rörliga avgifter gör den totala fakturan för el till en mycket svårtolkad historia ur ett konsumentperspektiv. Det gör det också svårt att räkna ut hur olika energi- (och miljö-) besparande åtgärder i slutänden påverkar elkostnaderna.
- Utbudet av el och överföringskapaciteten kommer troligtvis inte kunna hålla jämna steg med den ökade efterfrågan, med stigande elpriser som följd de närmaste åren.
- EU:s integrerade elmarknad och det faktum att elpriserna exklusive skatter och avgifter har legat högre i EU än i Sverige och Sverige är nettoexportör av el, talar för fortsatt höga elpriser i framför allt södra Sverige de närmaste åren.
- I elområde Stockholm (SE3) och Malmö (SE4) väntas elpriserna de allra närmaste åren, enligt terminsprisättningen på den nordiska elbörsen, ligga i spannet 70–75 öre per kilowattimme. Det är priser som ligger en bra bit över dem som gällt de senaste åren (med undantag för den gångna vintern).
- I Volue Insights långsiktsprognoz väntas elpriserna mellan 2025 och 2030 stiga ytterligare för att sedan falla tillbaka något. Huvudskälen till de stigande elpriserna fram till 2030 uppges vara en kraftigt ökad efterfrågan i förhållande till utbudet och högre elpriser (exkl. avgifter och skatter) i EU än i Sverige i kombination med utbyggnaden av EU:s integrerade elmarknad och att Sverige är nettoexportör av el.
- De flesta bedömare, inklusive statens egna expertmyndigheter, verkar överens om att det är rimligt att förvänta sig betydligt mer varierande elpriser framöver i takt med att andelen förnybara väderberoende elkällor ökar i det svenska elsystemet.
- Ett vanligt budskap till elkunder har varit att det över tid varit billigare att välja rörligt elpris framför bundet, vilket historiskt också har stämt. Då elpriserna dock förväntas variera betydligt mer i framtiden kommer det sannolikt bli mer intressant för småhusägare att binda elpriset.

- Stigande och mer varierande elpriser är något som inte bara bostadsägarna behöver ta höjd för utan rimligen även bankerna i sina schabloner för levnadsomkostnader vid kreditprövningen.
- Om priserna på el skulle fördubblas snabbt och varaktigt, går det enligt en modellskattning inte att utesluta prisfall på runt 20 procent på eluppvärmda småhus. Ökad kunskap om det kan samtidigt ge incitament till olika energibesparande åtgärder som väsentligt kan dämpa prisfallet.

Utförlig sammanfattning

Trend mot fler eluppvärmda hus

De senaste 15 åren har andelen eluppvärmda hus ökat från 40 till 50 procent i takt med att oljeanvändningen sjunkit dramatiskt. Idag är det endast omkring 1 procent av energin som kommer från oljeuppvärmning. Bland de eluppvärmda husen är det en mindre andel som enbart använder el. För 15 år sedan hade endast var fjärde eluppvärmt hus en värmepump jämfört med vartannat hus idag. Trots omfattande investeringar i energibesparande åtgärder gör det stora beroendet av el många småhushushåll utsatta för stigande och varierande elpriser. Man skulle dessutom kunna tro att småhusägare som ersatt oljeuppvärmning med el har gjort sig av med problemet med kraftigt varierande oljepriser. Tyvärr är det inte så. Det finns nämligen en tydlig samvariation mellan el- och oljepriser. Skälet till det är att en stor del av elproduktionen i norra Europa sker med fossila källor men också att olja används för elproduktion i Sverige vid höga toppar i konsumtionen.

Elpriser och hushållens uppvärmningskostnader

Under perioden 1994–2021 ökade elpriserna med 167 procent. Detta kan jämföras med konsumentpriserna som mätta med KPI under samma period ökade med 38 procent. Även om den senaste vinterns onormalt höga elpriser exkluderas, så kan man således konstatera att bostadsägarnas relativkostnader för el har ökat markant över en längre tidsperiod. Under samma period ökade samtidigt hushållens disponibla inkomster (per capita) med 148 procent. Elpriserna har således ökat relativt både en korg av andra varor och hushållens inkomster.

I genomsnitt utgjorde 2020 utgiften för uppvärmning av ett småhus cirka en femtedel av de totala boendeutgifterna. Som jämförelse kostade uppvärmningen samma år i genomsnitt 22 000 kronor medan amorteringar och ränteutgifter uppgick till 21 000 respektive 15 000 kronor vardera. För de hus som enbart värms upp med el utgör dock uppvärmningen i genomsnitt en betydligt större utgiftspost.

Småhus byggda det senaste dryga decenniet har i genomsnitt en mycket låg energiförbrukning jämfört med tidigare generationer småhus. Mest utmanade ter sig höga elpriser för småhus byggda före 1960 och i synnerhet om de bara har elradiatorer.

Elpriserna – en internationell utblick

Det brukar hävdas att Sverige har låga elpriser. Det stämmer så länge man bara tittar på själva elpriset, men inte när skatter och olika avgifter inkluderas. Själva elpriset utgör nämligen bara mellan en dryg femtedel och en tredjedel av det totala fakturabeloppet från elleverantören och nätägaren. Enligt en sammanställning gjord av EU-kommissionen 2020 var det 2019 tio länder som hade högre priser än Sverige medan arton hade lägre. Detta jämfört bland EU:s 27 medlemsländer samt Norge och Storbritannien. Efter Belgien tillhör Sverige de länder som har absolut högst nätavgifter. Skatterna på el i Sverige är inte högst men ligger på den övre halvan.

Uppdelningen mellan elleverantör och nätverksägare, energiskatt, elcertifikatsavgift, moms samt olika fasta och rörliga avgifter gör den totala fakturan för el till en mycket svårtolkad historia ur ett konsumentperspektiv – och då nämns ändå inte explicit på fakturan ett antal mindre avgifter som de facto också påverkar kostnaden (nätövervaknings-, elberedskaps- och elsäkerhetsavgifter). Ett annat problem med den svårtolkade fakturan är att det inte är helt lätt för en husägare att räkna ut och förstå hur olika energi- (och miljö-) besparande åtgärder i bostaden i slutändan påverkar elkostnaderna.

Elpriserna – den framtida utvecklingen

Efterfrågan, överföringen och produktionen

Bedömt utifrån de planer som så här långt aviserats, kan den årliga efterfrågan på el enligt Profu och Forsk:s högnivåscenario komma att fördubblas fram till 2045, från dagens 140 till 310 TWh. Svenska kraftnät konstaterar i sin långsiktanalys att utbyggnaden av Sveriges elnät måste gå betydligt snabbare framöver än vad som

hittills skett om elnätet ska kunna möta upp mot den förväntade ökningen i efterfrågan av el. Även om mycket ny elproduktion planeras i närtid är en inte allt för vågad gissning - sett till trögheterna så här långt i nätutbyggnadstakten - att utbudet på el inte kommer att kunna hålla jämna steg med den ökade efterfrågan, med stigande elpriser som följd.

På lång sikt kommer troligen EU:s integrerade elmarknad, när den är fullt utbyggd med goda överföringsmöjligheter mellan länder med över- och underskott på el, att kunna bidra till både rimliga elpriser och större stabilitet i dem. Att Sverige är nettoexportör av el till EU gynnar på kort sikt dock framför allt svenska elproducenter. Det kan på längre sikt också gynna svenska konsumenter då det ger incitament till nya investeringar i el i Sverige. Det faktum att elpriserna exklusive skatter och avgifter har legat högre i EU än i Sverige och Sverige är nettoexportör av el, talar dock för högre elpriser i framför allt södra Sverige under de närmaste åren jämfört med hur det sett ut i genomsnitt de senaste åren.

Prisprognoser

Det är svårt att göra tillförlitliga prognoser över elpriserna. Enligt terminshandeln på den nordiska elbörsen förväntar sig marknaden att priserna i elområdena Luleå (SE 1) och Sundsvall (SE2) under året kommer att sjunka väsentligt från de höga nivåer vi sett under den gångna vintern och att priserna sedan kommer att uppgå till drygt 60 öre per kilowattimme framåt 2026. I elområde Stockholm (SE3) och Malmö (SE4) väntas elpriserna de allra närmaste åren ligga i spannet 70–75 öre per kilowattimme. Detta är priser som ligger en bra bit över nivåerna som gällt de senaste åren (priserna den gångna vintern borträknade).

I Volue Insight:s långsiktsprognois från december 2021 spås priserna fram till 2025 ligga 40 procent över snittpriset för perioden 2011–2020 och fram till 2030 65 procent över snittpriset för samma tioårsperiod. Huvudskälen till de stigande elpriserna fram till 2030 uppges vara en kraftigt ökad efterfrågan i förhållande till utbudet, högre elpriser (exkl. avgifter och skatter) i EU än i Sverige i kombination med utbyggnaden av EU:s integrerade elmarknad och att Sverige är nettoexportör av el. Volue Insight kommer med en ny långsiktsprognois i mars och det är nog inte helt orimligt att anta att de kan komma att justera upp priserna för de allra närmaste åren sett till hur terminspriseringen på den nordiska elbörsen ser ut för tillfället.

Riskaspekter

Den gångna vinterns stora prisuppgång på el har framställts som en engångsföreteelse. Det som framför allt drog upp elpriserna var en kraftig uppgång i naturgaspriserna i norra Europa delvis orsakade av geopolitiska beslut. Att det inte skulle kunna ske igen har vi svårt att tänka oss. De flesta bedömare, inkluderande regeringens egna expertmyndigheter, verkar vara överens om att det dessutom är rimligt att förvänta sig betydligt mer varierande elpriser i takt med att andelen förnybara väderberoende elkällor ökar markant i det svenska elsystemet.

Ett budskap till elkunder har varit att det över tid varit billigare att välja rörligt elpris framför bundet, vilket historiskt har stått. I likhet med diskussionen om huruvida man i olika lägen bör binda sin bostadsränta eller inte kommer motsvarande fråga rimligen få ökad aktualitet gällande elpriserna. Genom nya avtal med timdebitering och effektagifter har man försökt styra användningen av el till tider på dygnet då priset är lägre. Småhus som är högradigt beroende av el för uppvärmning har dock svårt att väsentligt få ner sina elkostnader genom sådana system. Mycket talar därför för att fler småhusägare framöver kommer att välja bundna elavtal.

Risken för stigande och mer varierande elpriser är något som inte bara bostadsägarna behöver ta höjd för framöver, utan rimligen även bankerna i sina schabloner för levnadsomkostnader vid kreditprövningen.

Konsekvensen för bostadspriserna av stigande elpriser

Förutom risken för stigande elpriser och vad det kan innebära för bostadskostnaderna har vi räknat på vad stigande elpriser skulle kunna betyda för bostadspriserna. Bedömt utifrån en i forskningen vanligen använd så kallad user-cost-of-housing-modell så kan, givet vissa antaganden om normalränta, drifts- och underhållskostnader, med mera, ett snabbt och varaktigt fördubblat elpris, allt annat lika, beräknas leda till ett prisfall för en eluppvärmd villa på omkring 20 procent. Ökad kunskap om det kan samtidigt ge incitament till olika energibesparande åtgärder som väsentligt kan dämpa prisfallet.

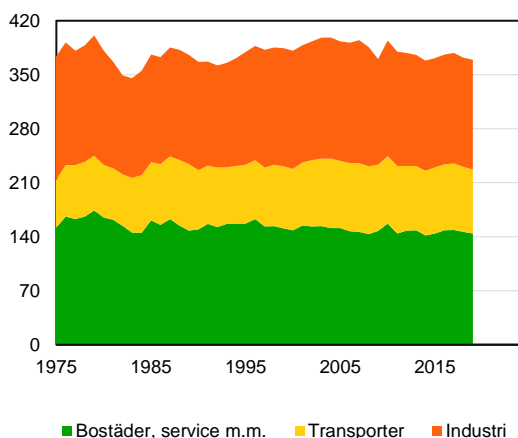
Kapitel 1. Energianvändning och olika system för uppvärmning av småhus

Hushållen i Sverige använder ca 90 TWh energi per år i sina bostäder, och av dessa avser 75 TWh uppvärmning och varmvatten. Det innebär att omkring en fjärdedel av den energi som används i Sverige går till uppvärmning av bostäder, varmvatten och hushållsel. Den övervägande majoriteten av denna energi kommer i form av elektricitet. I övrigt är fjärrvärme en viktig källa som dessutom har ökat i betydelse. Petroleumprodukter har däremot tappat i betydelse med tiden. För småhus är fjärrvärme sällan ett tillgängligt alternativ för uppvärmning. För dessa framstår därför el som den fortsatt viktigaste energikällan framöver.

Energianvändning i Sverige

I Sverige används årligen en energimängd på nära 400 TWh (terawattimmar)¹. Den totala energianvändningen har legat på ungefär denna nivå i åtminstone fyra decennier (se diagram 1). Den totala användningen har alltså inte förändrats nämnvärt trots en stigande BNP, en växande befolkning och fler bostäder. Trenden har varit nedåtgående för energianvändningen i bostäder, service med mera, i stort sett stillastående för industrin, och uppåtgående för transporter.

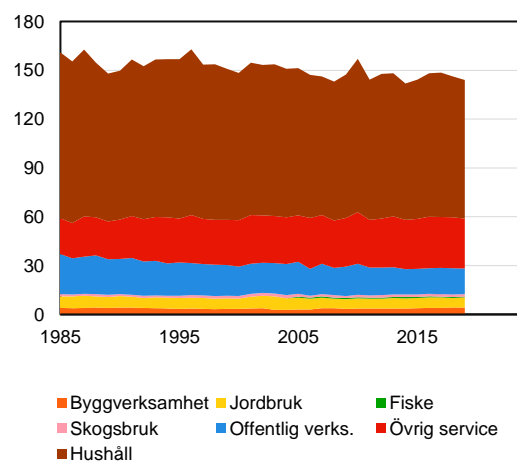
Diagram 1. Slutlig energianvändning i Sverige TWh per år

Källor: Energimyndigheten och SBAB

Av den totala energimängden används för närvarande strax över 140 TWh i bostäder, service och offentlig verksamhet (se diagram 2). Det motsvarar knappt 40 procent av den totala energianvändningen. Hushållen använder 85 TWh, vilket i huvudsak går till bostäder. Hushållen har som mest, några år under 1980- och 1990-talet, förbrukat strax över 100 TWh. Trenden för hushållens energianvändning är svagt nedåtgående. Med hänsyn taget till den växande befolkningen är användningen per person mer tydligt nedåtgående.

Diagram 2. Energianvändning i bostäder, service, m.m. TWh per år

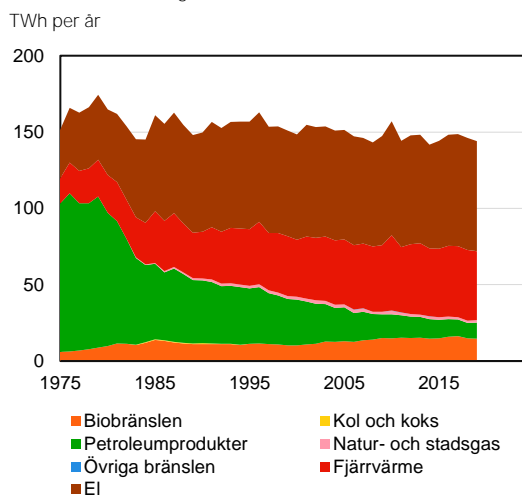

Källor: Energimyndigheten och SBAB

Sedan 1970-talet har användningen av petroleumprodukter minskat kraftigt och ersatts av bland annat el och fjärrvärme (se diagram 3). Vid sidan av el, har även användningen av biobränslen ökat trendmässigt under lång tid, men som andel av den totala energianvändningen utgör den endast omkring 10 procent.

¹ Här avses slutlig användning, det vill säga exklusive förluster och energisektorns egen användning.

Diagram 3. Energianvändning i bostäder, service, m.m. - energivaror

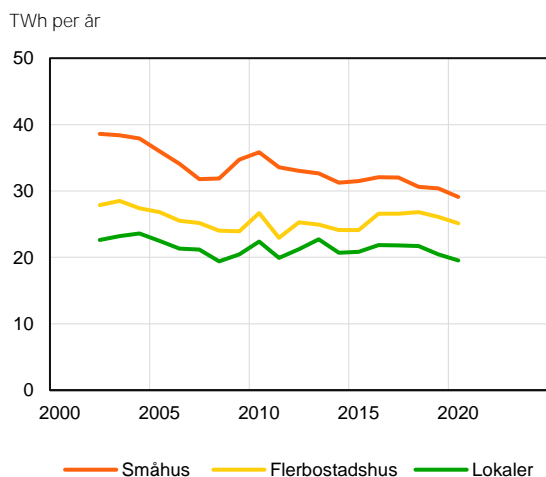

Källor: Energimyndigheten och SBAB

Energianvändning i bostäder

Majoriteten av den energi som hushållen använder går åt till att värma upp bostäder och lokaler. Sett till den energi som används för uppvärmning och till varmvatten i bostäder går för närvarande 29 TWh till småhus och 25 TWh till lägenheter i flerbostadshus (se diagram 4). Det används alltså mer energi i småhus än flerbostadshus trots att det endast finns 2,1 miljoner småhus jämfört med 2,6 miljoner lägenheter i flerbostadshus. Det svarar mot 14 MWh per småhus och 10 MWh per lägenhet.

Diagram 4. Slutlig energianvändning för uppvärmning och varmvatten

Källor: Energimyndigheten och SBAB

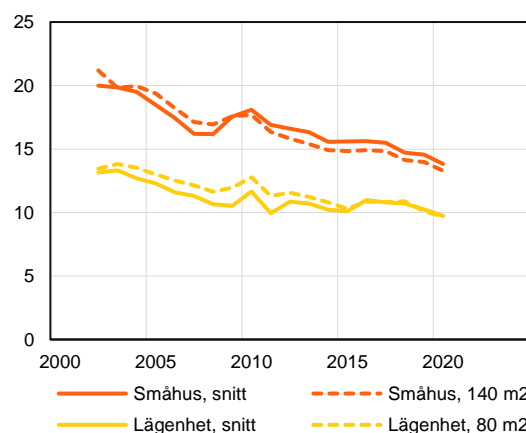
En djupare förståelse för energianvändningen fås genom att ta hänsyn till både antalet bostäder och deras yta. Antalet bostäder har ökat förhållandevis snabbt sedan början av 2000-talet och framför allt

lägenheter i flerbostadshus. Boytan har inte förändrats nämnvärt över tiden, även om den ökat något i småhusen. Sedan 2010 har den genomsnittliga boytan i småhus legat strax över 140 m² per bostad. För lägenheter har den legat ganska konstant de senaste 20 åren på omkring 80 m² per bostad.

Utvecklingen av energianvändningen för uppvärmning och varmvatten uppvisar snarlika mönster för småhus respektive lägenheter i flerbostadshus, oavsett om energianvändningen mäts baserat på det faktiska antalet bostäder eller under antagande om typiska småhus på 140 m² och typiska lägenheter på 80 m² (se diagram 5).

Det finns en tydlig nedgång i användningen av energi i både småhus och lägenheter. För småhus har användningen minskat från i genomsnitt 20 MWh per år vid millennieskiftet till omkring 14 MWh under 2020 (se diagram 5). För lägenheter i flerbostadshus har användningen minskat från i genomsnitt knappt 14 MWh till 10 MWh per år.

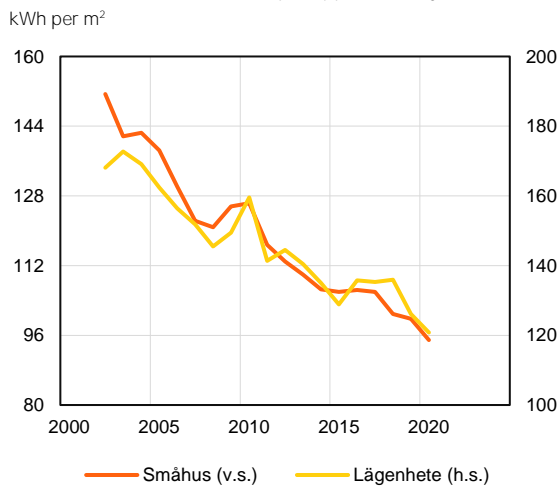
Diagram 5. Energianvändning per bostad utifrån antal bostäder respektive typisk uppvärmd boyta MWh per bostad, genomsnitt, 140 m² småhus/80 m² lägenheter

Källor: Energimyndigheten, SCB och SBAB

Energianvändningen är cirka 40 procent högre för ett typiskt småhus jämfört med en typisk lägenhet i ett flerbostadshus. Den högre användningen i småhusen förklaras framför allt av att småhus har en större boyta jämfört med lägenheter. Boytan är i genomsnitt 75 procent större i ett småhus jämfört med en lägenhet. Energiförbrukningen per kvadratmeter uppvärmd area är dock nästan 20 procent lägre i småhus jämfört med lägenheter i flerbostadshus (se diagram 6). Gemensam är att energianvändningen minskat i båda formerna under de senaste 20 åren, cirka 35 procent i småhusen och 30 procent i lägenheterna. Mätt utifrån energiförbrukningen per boende i respektive upplåtelseform är skillnaderna små.

Diagram 6. Energianvändning i småhus och lägenheter i flerbostadshus per uppvärmd boyta

Källor: Energimyndigheten och SBAB

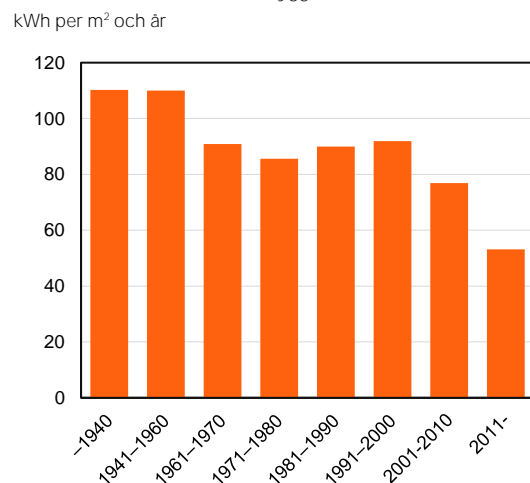
Energianvändning i småhus

Skillnader mellan olika småhus

Hur mycket energi som används skiljer sig åt mellan olika småhus. Det finns flera faktorer som kan förklara skillnader i energianvändningen. Eftersom en stor del av energianvändningen går till uppvärmning används mer energi i bostäder som ligger i de kallare delarna av landet. Användningen av energi skiljer sig också åt beroende på vilken energikälla som används och husets konstruktion.

I småhus byggda före 1960 används i genomsnitt 110 kWh per m² och år, och i de byggda efter 2011 används knappt hälften av den mängden (se diagram 7). Det har alltså skett en betydande effektivisering i användningen av energi i nya småhus, vilket har bidragit till en nedgång i den aggregerade energianvändningen.

Diagram 7. Genomsnittlig energianvändning i småhus 2020 fördelat efter byggår

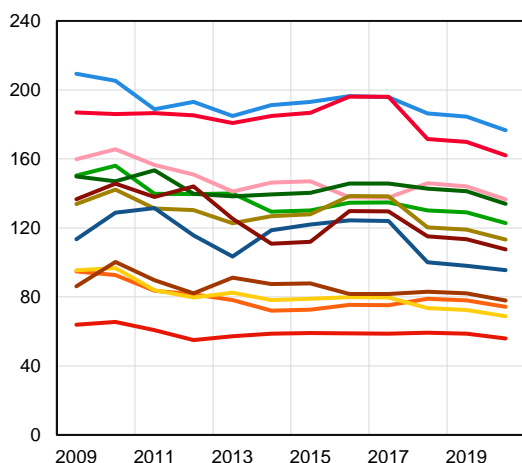
Anm.: Avser energianvändning för uppvärmning och varmvatten.
Källor: Energimyndigheten och SBAB

Även om det går det att förklara en del av nedgången i den genomsnittliga energianvändningen i småhus med att det tillkommit nya mer energieffektiva hus så är det en förhållandevis liten andel. Eftersom det under de senaste decennierna byggts omkring 10 000 småhus per år utgör de endast 5 procent av det totala beståndet, och kan därmed endast förklara en nedgång i energianvändningen under de senaste tio åren med 2,5 procent. Därmed finns det andra faktorer som bidragit till nedgången med 35 procent. Andra faktorer som kan ha drivit nedgången handlar om bättre isolering, effektivare ventilation med bland annat energiåtervinning, och effektivare elanvändning med hjälp av olika typer av värmepumpar.

Beroende på energikälla och uppvärmningsform kan energianvändningen i ett småhus sträcka sig från under 60 kWh per m² till över 170 kWh per m² (se diagram 8). Lägst genomsnittlig energianvändning återfinns bland de småhus som värms upp med enbart berg-, jord- eller sjövärmepump. Högst energianvändning finns för småhus som värms upp med enbart biobränsle. I allmänhet är energianvändningen lägre för småhus som har el som energikälla, oavsett om det handlar om direktverkande elvärme, vattenburen elvärme eller någon form av värmepump. För ett hus på 140 m² med berg/jord/sjövärmepump handlar det om en årlig användning på cirka 8 MWh (se diagram 9).

Diagram 8. Genomsnittlig energianvändning i småhus fördelat efter uppvärmningsform

kWh per m² och år

- Enbart elvärme (direktverkande)
- Enbart elvärme (vattenburen)
- Biobränsle och el (direktverkande)
- Biobränsle och el (vattenburen)
- Enbart biobränsle
- Enbart berg/jord/sjövärmepump
- Berg/jord/sjöv.pump i kombination
- Enbart fjärrvärme
- Fjärrvärme i kombination med annat
- Olja enbart och i kombination med annat
- Gas enbart och i kombination med annat
- Övrigt

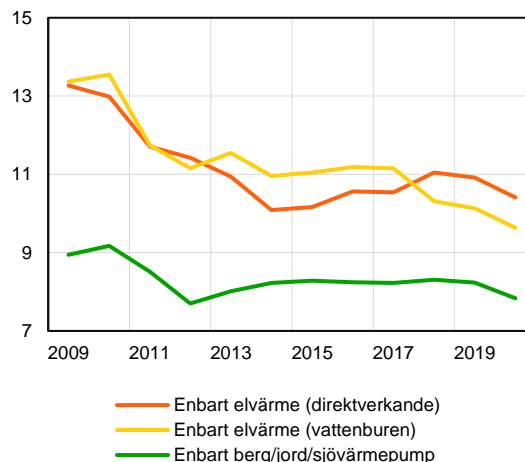
Källor: Energimyndigheten och SBAB

Det går att notera en (ovägd) genomsnittlig nedgång i den genomsnittliga energianvändningen med 16 procent från 2009 till 2020. Nedgången går inte att direkt förklara med ett byte av energikälla och/eller uppvärmningsform eftersom huset då skulle ingå i en annan kategori, men skulle kunna förklaras av förbättrad isolering eller energiåtervinning. Den skulle också kunna förklaras av en lägre förbrukning av varmvatten, en lägre inomhus-temperatur eller en högre utomhustemperatur.

Nedgången i energianvändningen är lägst för småhus med berg-, jord- eller sjövärme, samt fjärrvärme i kombination med annat, vilket skulle kunna förklaras av att dessa hus är förhållandevis nya och att möjligheten till ytterligare energi-effektivisering är jämförelsevis liten.

Diagram 9. Genomsnittlig energianvändning för uppvärmning och varmvatten i småhus

MWh per hus på 140 m² och år

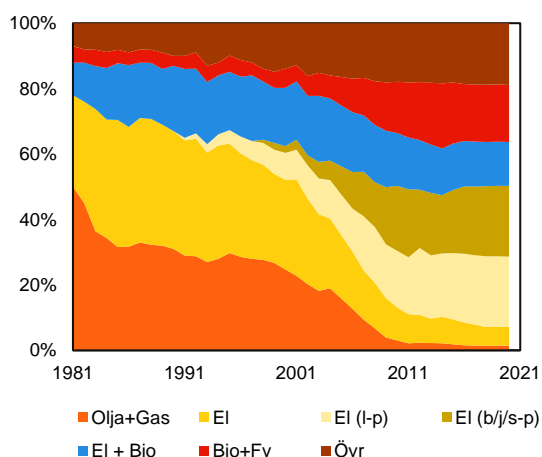
Källor: Energimyndigheten och SBAB

I sammanhanget är det viktigt att notera att de redovisade skillnaderna inte enbart beror av energikällorna och uppvärmningsformen. Det är exempelvis så att småhus byggda under en specifik tidsperiod tenderar att ha ett visst system för uppvärmning och varmvatten. Äldre småhus har ofta en murstock och möjlighet till förbränning (exempelvis olja och biobränsle) kombinerat med vattenburna radiatorer. Nyare hus saknar ofta murstock men kan ha eldningsmöjligheter via enklare rökkanal. Under en tidsperiod var det vanligt med elradiatorer som huvudsaklig uppvärmningsform. Under senare år har det blivit vanligt med vattenburen golvvärme i småhusen.

Förändrade energikällor och system för uppvärmning av småhus

Den allmänna nedgången i energianvändningen i småhus kan alltså till viss del förklaras av att nybyggda hus är energieffektiva än äldre, och att befintliga hus gjorts om till att vara mer energieffektiva än tidigare. Resterande nedgång i den genomsnittliga energianvändningen, omkring 16 procent, kan förklaras av att det i många småhus har installerats nya effektivare system för uppvärmning (se diagram 10). Exempelvis använder ett system med värmepump i kombination med vattenburen golvvärme mindre energi än ett system med kakelugnar och elradiatorer för ett motsvarande inomhusklimat.

Diagram 10. Fördelning av använda energikällor i småhus
Procent

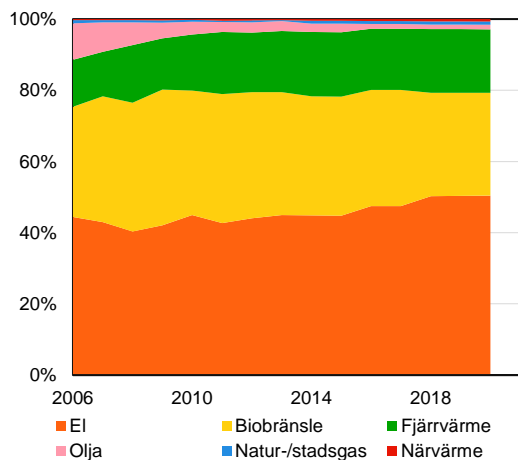
Anm.: l-p=luftvärmepump, b/j/s-p=berg/jord/sjövärmepump, Fv=fjärrvärme.

Källor: Energimyndigheten, SCB och SBAB

Omkring 60 procent av småhusen använder idag el för uppvärmning, till viss del kombinerad med bio-bränslen (se diagram 10). Det är dock bara hälften av den energi som används i småhus som kommer från el (se diagram 11). Under de senaste 15 åren har dock elanvändningen ökat från 40 procent till 50 procent, vilket framför allt har skett på bekostnad av en lägre användning av olja. Idag är det endast omkring 1 procent av energin som kommer från olja. Det har också skett en trendmässig nedgång i användningen av energi från biobränslen, och en uppgång i användningen av energi från fjärrvärme.

Diagram 11. Slutlig energianvändning för uppvärmning och varmvatten – energivaror

Procent

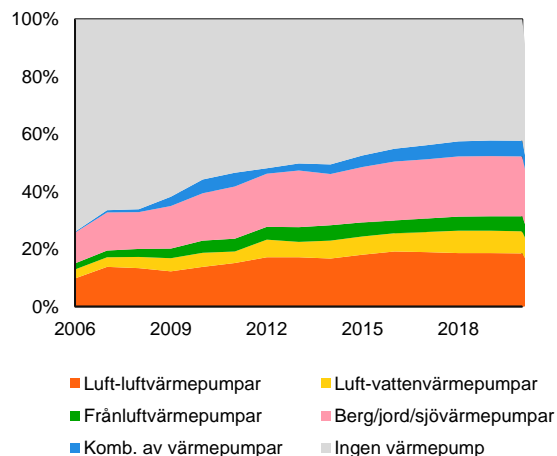

Källor: Energimyndigheten och SBAB

Parallellt med den ökande användningen av elenergi för uppvärmning av husen i Sverige har andelen hus med någon form av värmepump ökat. För 15 år sedan hade endast var fjärde eluppvärmt hus en värmepump jämfört med vartannat hus idag (se diagram 12). Ökningen har främst skett bland hus med berg/jord/sjövärmepumpar, men också bland hus som använder en frånluftsvärmepump eller en kombination av värmepumpar.

Diagram 12. Fördelning av system för uppvärmning bland småhus som värms med elenergi

Procent

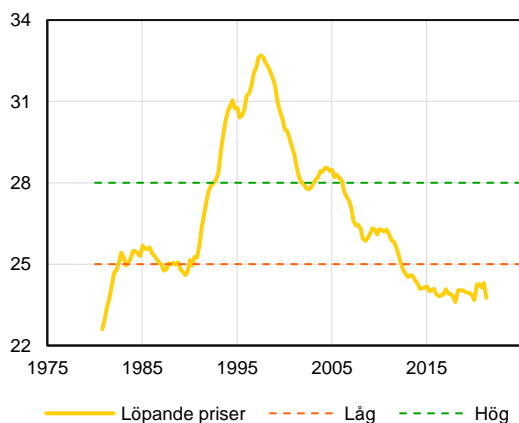
Källor: Energimyndigheten och SBAB

Kapitel 2. Utgifter för uppvärmning och övriga boendeutgifter

Hushållen lägger omkring en fjärdedel av sin inkomst på sitt boende. Utgifterna för boende handlar om dels kapitalkostnader och skatter, dels drift- och underhållskostnader. Under de senaste åren har utgiftsandelen varit förhållandevis låg, vilket bland annat kan förklaras av att räntorna varit låga och därigenom hållit nere kapitalkostnaderna. En stor andel av boendeutgifterna för hushåll i småhus handlar om uppvärmning av bostaden och varmvatten. Den utgör lite över en femtedel av utgifterna. Eftersom hushållen spenderar cirka en fjärdedel av sina inkomster på boende så går omkring 5 procent av inkomsterna till uppvärmning.

Hushållens inkomster och boendeutgifter
Under det tredje kvartalet 2021 spenderade hushållen i genomsnitt mindre än 24 procent av sina disponibla inkomster på boende (se diagram 13). Ungefär på denna nivå har utgiftsandelen legat under de senaste sju åren. Sett ur ett längre historiskt perspektiv har dock hushållen valt att spendera en betydligt större andel av inkomsterna på boende.

Diagram 13. Hushållens boendeutgiftsandel
Procent av disponibel inkomst

Källor: Macrobond, SCB och SBAB

Givet att hushållens preferenser för att konsumera olika varor och tjänster inte har förändrats nämnvärt under de senaste decennierna är det inte orimligt tro att hushållen i genomsnitt är beredda

att lägga mellan 25 och 28 procent av sina inkomster på boende. Det är dock värt att notera att olika hushåll lägger olika mycket på sitt boende. De som bor i hus lägger i allmänhet mer på boende än de i bostadsrätt och hyresrätt, och de med barn lägger mer än de utan barn (se tabell 1).

Tabell 1. Boendeutgift för olika hushåll i olika upplåtelseformer (2020)

Tusental kronor och tusental hushåll	Boendeutgift medel, tkr	Antal hushåll
Hyresrätt		
Ensamstående, barn	69	1 030
Sammanboende, barn	88	328
Ensamstående, barn	101	125
Sammanboende, barn	99	199
med 1 barn	89	70
med 2 barn	107	75
med 3+ barn	102	54
Samtliga hushåll	80	1 790
Bostadsrätt		
Ensamstående, barn	66	548
Sammanboende, barn	96	277
Ensamstående, barn	106	71
Sammanboende, barn	133	137
med 1 barn	125	64
med 2 barn	141	66
med 3+ barn	-	-
Samtliga hushåll	86	1 088
Äganderätt		
Ensamstående, barn	66	396
Sammanboende, barn	86	634
Ensamstående, barn	109	70
Sammanboende, barn	140	505
med 1 barn	146	112
med 2 barn	137	296
med 3+ barn	142	97
Samtliga hushåll	101	1 737

Anm.: Med äganderätt avses friliggande enfamiljshus, parhus, radhus eller kedjehus som hushållet äger. En bostadsrätt är en bostad i ett småhus eller flerbostadshus som ägs av en bostadsrättsförening i vilken man själv är medlem. Med hyresrätt avses hyresrätt i första hand, både i småhus och i flerbostadshus.
Källa: SCB

Eftersom de hushåll som bor i småhus i allmänhet har högre inkomster än de som bor i bostadsrätt och hyresrätt så har de ofta en lägre boende-utgiftsandel trots att de har högre boendeutgifter. Under 2017 lade exempelvis hushållen i äganderätt 16 procent av sin disponibla inkomst på boendeutgifter, vilket var betydligt lägre än motsvarande för de i bostadsrätt och hyresrätt (se tabell 2). Den lägre boendeutgiftsandelen för hushåll i småhus (med äganderätt) förklaras till stor del av deras högre inkomster.

Tabell 2. Boendeutgiftsandel och inkomst för hushåll i olika upplåtelseformer (2017)

Procent och tusental kronor		
	Boende- utgiftsandel median	Disponibel inkomst median, tkr
Hyresrätt	28,2	238,9
Bostadsrätt	20,2	328,0
Äganderätt	15,8	510,9
Alla upplåtelseformer	21,0	334,0

Anm.: Med äganderätt avses friliggande enfamiljshus, parhus, radhus eller kedjehus som hushållet äger. En bostadsrätt är en bostad i ett småhus eller flerbostadshus som ägs av en bostadsrättsförening i vilken man själv är medlem. Med hyresrätt avses hyresrätt i första hand, både i småhus och i flerbostadshus.

Källa: SCB

Det finns över 1,7 miljoner hushåll i Sverige som bor i småhus. Majoriteten av dessa hushåll består av två vuxna personer, men nästan en halv miljon hushåll består av enbart en vuxen person. Boendeutgifterna är i genomsnitt högre för sammanboende hushåll. Eftersom inkomsterna i allmänhet är högre för sammanboende hushåll följer dock att boendeutgiftsandelen ofta är lägre. Om det finns barn i hushållet är de genomsnittliga boendeutgifterna omkring 60 procent högre för de båda typerna av hushåll (se tabell 3).

Tabell 3. Utgifter för boende i småhus (2020)

Tusental kronor och antal		
Hushållskategori	Boendeutgift årsmedel, tkr	Antal hushåll
Ensamstående	66,3	395 740
Sammanboende	86,3	633 520
Ensamstående, barn	108,7	69 590
Sammanboende, barn	139,7	504 910
Övriga hushåll	126,2	133 010
Samtliga hushåll	101,3	1 736 760

Källa: SCB

Den genomsnittliga boendeutgiften för hushåll som bor i småhus uppgick till 101 000 kronor under 2020 (se tabell 4). Av dessa är 42 procent kapitalkostnader och skatter och 58 procent utgifter för drift- och underhåll. Notera att amorteringar inte är en egentlig kostnad utan egentligen bör benämnas boendebetaling. En stor del av hushållens boendeutgifter går till uppvärmning av bostaden. I genomsnitt lägger hushållen nästan 22 000 kronor på uppvärmning, vilket motsvarar 21 procent av de totala boendeutgifterna.

Tabell 4. Utgifter för boende i småhus (2020)

Kronor	
Utgiftspost	Boendeutgift årsmedel, kr
Ränteutgifter m.m.	15 166
Fastighetsavgift	6 275
Amortering	21 083
Uppvärmning	21 597
Avgifter (VA, sophantering m.m.)	8 909
Underhåll och reparation	24 630
Villaförsäkring	3 590
Boendeutgift	101 250

Källa: SCB

Kapitel 3. Elkostnad för eluppvärmda hus och elräkningens utformning

Det är viktigt att som elkonsument inte lägga all fokus på det pris per kilowattimme som elhandelsbolaget marknadsför, eller det inköpspris som de ibland hänvisar till. Som konsument är det viktigt att se till hela elpriset inklusive nätavgifter, fasta avgifter och skatter. Själva elhandelspriset kan utgöra en så liten andel som 20 procent av det totala elpriset. Samtidigt är det viktigt att hålla koll på hur det rena elpriset varierar eftersom det i slutänden i hög grad påverkar priset inklusive nätavgifter, fasta avgifter och skatter. Säsongsmissig variation i husägares elräkningar beror till stor del på att användning av el för uppvärmning av bostaden är betydligt högre under vintern jämfört med sommaren. Varierande elpriser kan innebära att en elräkning i januari är fyra gånger så stor som en under juli.

Elprisets beståndsdelar

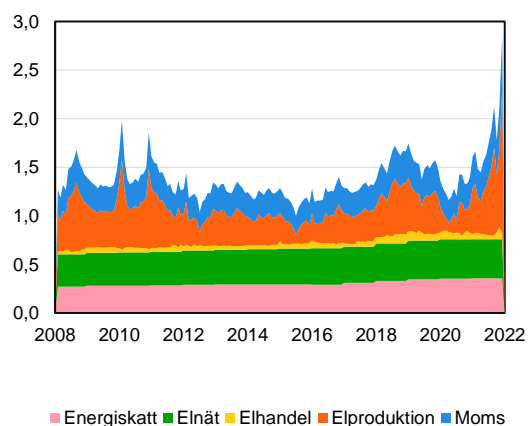
Det är lite förenklat uttryckt fyra aktörer som ska ha betalt för den el som används i ett hushåll. Det är dock bara tre av dessa som har en stor påverkan på det slutliga priset.

Till att börja med ska elproducenten ha betalt för den el som genereras. Priset kommer ofta att skilja sig åt beroende på vilken produktionsmetod som används, exempelvis vattenkraft, kärnkraft vindkraft eller solceller. Eftersom elkonsumenter inte kan köpa el direkt från producenterna utan via ett elhandelsföretag så kommer priset att bli något högre till följd av deras påslag. Dessutom ska elleverantören ha betalt för att tillhandahålla ett elnät som kan överföra elenergin från producenterna till konsumenterna. Slutligen tar staten ut olika typer av avgifter och skatter på elen. För vissa av dessa finns en tydlig koppling till de merkostnader för staten som följer av elanvändningen, och för andra handlar det om reguljär finansiering av statsbudgeten.

För närvarande får husägare i Sverige betala omkring 2 kronor per kWh för sin el, men under de

senaste 14 åren har priset uppgått till i genomsnitt 1,37 kronor per kWh (se diagram 14). Detta pris skiljer sig åt mellan olika husägare beroende på var de bor, deras elförbrukning och typ av elavtal. Uppdelat har både elproducenterna och elnät-företagen i genomsnitt fått 37 öre per kWh. Staten har fått den största enskilda delen på 58 öre per kWh. Elhandelsföretagen har under den aktuella perioden fått omkring 5 öre per kWh.²

Diagram 14. Elpriset de senaste 14 åren för en husägare
Kronor per kWh

Källor: Elmarknadsinspektionen, Skatteverket och SBAB.

Under den aktuella perioden har det genomsnittliga elpriset inklusive skatter och avgifter varierat mellan 1,00 och 2,85 kronor per kWh. Det är i huvudsak variationen i det pris som producenten vill ha för elen som leder till variation i priset till konsumenten. Det har förekommit priser från 9 till 145 öre per kWh, och denna variation har i absoluta tal förstärkts av momsens.³

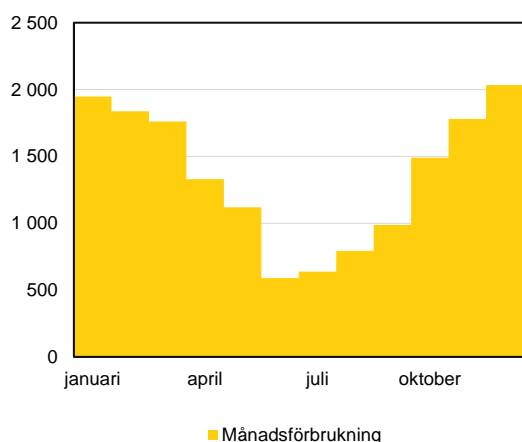
Elkostnaden för eluppvärmda småhus
Utifrån informationen om det genomsnittliga elpriset för ett eluppvärmt hus går det att få en uppfattning om hur stor elkostnaden blir. För att göra detta multipliceras elförbrukningen med

² Enligt "elavtal24.com" ligger påslaget på inköpspriset oftast omkring 5–8 öre per kWh exklusive moms. Det ersätter elhandelsbolaget för bland annat (1) inköp och administration av elcertifikat, (2) inköp av ursprungsgarantier, (3) avgifter till Svenska Kraftnät och Nord Pool, samt (4) eventuell vinstmarginal.

³ Notera att detta avser de genomsnittliga elhandelspriserna. För enskilda elhandelsavtal har variationen varit ännu större, där till och med negativa priser förekommit.

elpriset. Elförbrukningen går till dels uppvärmning och varmvatten, dels hushållsel. Eftersom vi enbart har tillgång till användningen under ett helt år fördelar vi den på årets tolv månader med hjälp av schabloner. För hushållsel delas den i lika delar, men för uppvärmning fördelas den med utgångspunkt från data för 2020 för en nyare eluppvärmd villa i Stockholmsområdet med en årsförbrukning på omkring 16 MWh. Det framgår bland annat att förbrukningen av el i exempelhuset är tre gånger så hög under vintermånaderna jämfört med under sommarmånaderna (se diagram 15).

Diagram 15. Fördelning av elförbrukning under året KWh per månad

Källa: SBAB

Ser vi till elkostnaderna indikerar våra beräkningar att utgifterna för elen i ett eluppvärmt hus uppgått till omkring 2 000 kronor i månaden under de senaste 14 åren (se diagram 16). Under sommaren sjunker utgifterna för elen ofta till omkring 1 000 kronor per månad för att under vintern öka till omkring 3 000 kronor per månad. I december 2021 steg dock månadsutgifterna till en aldrig tidigare skådad nivå: uppskattningsvis till omkring 5 000 kronor i genomsnitt.

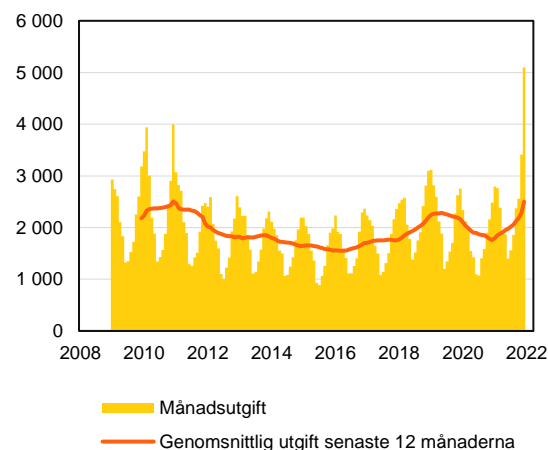
Elavtal och fakturering av elkostnader

För att få tillgång till el i ett hus krävs det två avtal: ett elnätavtal med det företag som äger elnätet där huset befinner sig, och ett elhandelsavtal med ett företag som bland annat gör det möjligt för elkonsumenter att teckna avtal om exempelvis rörligt eller fast elpris. Det går att fritt välja bland olika företag som handlar upp elen till nätet, men

⁴ Om elhandelsföretaget och elnätetsföretaget ingår i samma koncern brukar kostnaderna samfaktureras. Då kommer en faktura som innehåller både elhandel- och elnätetskostnaden.

det finns inga alternativ till det företag som äger nätet där huset är beläget.

Diagram 16. Genomsnittliga elutgifter för husägare Kronor per månad

Anm.: Fördelning av de månatliga utgifterna har gjorts schablonmässigt.
Källor: Elmarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Skatteverket och SBAB.

Kostnaderna för den el som används i huset kommer i normalfallet att delas upp på två fakturor.⁴ Den ena fakturan avser kostnaden för anslutning och användning av elnätet. Denna faktura innehåller också avgifter och skatter till staten. Den andra fakturan avser kostnaden för den ström som används, men också för elcertifikat och skatt till staten.

Förutom att det är två företag som löpande fakturerar kostnader för elanvändningen så brukar kostnaderna vara uppdelade i en fast avgift och en rörlig del. Den fasta kostnaden beror ofta på huvudsäkringarnas storlek eller det maximala effektuttaget. Den rörliga delen kopplas till den faktiska förbrukningen, ofta uttryckt i kronor och ören per kilowattimme (kronor per kWh).

På samtliga delar tillkommer det moms eftersom det handlar om privatpersoner som bor i huset.⁵ Eftersom energiskatten är en punktskatt tillkommer moms även på denna i enlighet med gällande EU-regler. Enligt Skatteverket ska även avgifterna till staten ses som ett led i tillhandahållandet av elkraften och moms ska därför tas ut.

⁵ Reglerna för detta finns i 7 kapitlet 2 § mervärdesskattelagen (1994:200).

Elnätsfakturan

Kostnaderna för elnätet innefattar ofta både en fast del och en rörlig del enligt följande:

- Abonnemangsavgift (fast) bestående av⁶
 - elnätspris (fast del)
 - nätövervakningsavgift, för närvarande 4,35 kronor per år,
 - elberedskapsavgift, för närvarande 39,20 kronor per år,
 - elsäkerhetsavgift, fr.o.m. 1/2 2022 11,10 kronor per år.
- Överföringsavgift (rörlig) bestående av.
 - Elnätspris (rörlig del)
 - Energiskatt

Abonnemangsavgiften är kostnaden för att få tillgång till elnätet. Storleken på abonnemangsavgiften beror på hur stor huvudsäkringen är. Valet av säkringsstorlek beror på hur mycket ström som förväntas tas ut vid högsta belastning. Avgiften är en årskostnad och faktureras vanligtvis för de antal dagar som fakturan avser. Vissa kommuner har också en rörlig effektagift.

Tre avgifter är bestämda av riksdagen och intäkterna från dem skickas i sin helhet vidare till de tre statliga myndigheterna Energimarknadsinspektionen, Svenska Kraftnät och Elsäkerhetsverket. Vanligtvis inkluderas avgifterna i den årliga abonnemangsavgiften men ibland särredovisas avgifterna på fakturan. Överföringsavgiften avser själva transporten av el. Priset är ett antal öre per förbrukad kilowattimme och har inget att göra med elpriset. Oavsett val av elhandlare, även om denne ingår i samma koncern som nätägaren, utgår överföringsavgift. Energiskatt utgår på den förbrukade energin, och moms utgår på både den fasta och rörliga delen.

Elhandelsfakturan

Kostnaden för elhandeln består i normalfallet också av två delar, dels en fast avgift dels en rörlig kostnad:

- En fast kostnad.
- En rörlig kostnad för elhandel, bestående av
 - elpriset,
 - elcertifikatsavgift

I Sverige har regeringen och riksdagen som mål att andelen el som produceras med hjälp av förnybara energikällor ska öka. Förnybara energikällor är energi som produceras av sol, vind och biobränsle. För att stimulera ökningen av produktionen finns lagen om elcertifikat. Systemet med elcertifikatsavgift började tillämpas 2003 och ska pågå till

2035. Elhandelsföretagen är skyldiga att köpa in elcertifikat motsvarande sina kunders förbrukning. Företaget bestämmer dock självt vilken elcertifikatsavgift som ska tas ut av sina kunder. För rörliga elprisavtal förekommer det att elcertifikatsavgiften särredovisas.

Exempel på utformning av de två elräkningarna

Nedan ges ett exempel på hur elräkningen såg ut i juni respektive november 2021 för en av rapportförfattarna med separata fakturor från elhandels- och elnätsföretaget med ett fast elpris före skatter på 42,10 öre per kWh. Huset är beläget i Sollentuna (Elområde Stockholm, SE3).

I juni var elförbrukningen 773 kWh. Den totala kostnaden för el inklusive alla skatter och avgifter var 1 456 kronor. Resterande kostnader utgjordes av nätavgifter, övriga avgifter och skatter. Skatterna (energiskatt plus moms) uppgick tillsammans till 566 kronor, motsvarande cirka 39 procent av den totala kostnaden. Fakturabeloppet från elnätsföretaget var mer än dubbelt så stort som det från elhandelsbolaget.

Den totala kostnaden utslagen per kWh blev 188 öre ($1\,456/773=189$) att jämföra med det fasta elpriset på 42,10 öre. Själva elkostnaden per kWh utgjorde således i juni endast drygt 22 procent av den totala kostnaden per kWh.

I november var elförbrukningen 2 342 kWh. Den totala kostnaden för el inklusive alla skatter och avgifter var 3 728 kronor. Resterande kostnader utgjordes av nätavgifter, övriga avgifter och skatter. Skatterna (energiskatt plus moms) uppgick tillsammans till 1 579 kronor, motsvarande cirka 42 procent av den totala kostnaden. Fakturabeloppet från elnätsföretaget var ungefär dubbelt så stort som från elhandelsbolaget.

Den totala kostnaden utslagen per kWh blev 159 öre ($3\,728/2\,342=159$) att jämföra med det fasta elpriset på 42,10 öre. Elkostnaden utgjorde således i november en någon större del av den totala kostnaden jämfört med i juni, men ändå endast drygt 26 procent av den totala kostnaden per kWh.

Båda beräkningarna visar tydligt hur viktigt det är som elkonsument att inte bara titta på vilket elpris som erbjuds före skatter med mera från elhandelsbolaget utan även inkludera alla skatter och avgifter från både elhandels- och elnätsbolaget.

⁶ Förordning (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift, t.o.m. SFS 2021:1266.

Tabell 5. Räkning från elhandelsbolaget, juni 2021

Elnätsabonnemang	Annan leverantör
Elavtal	Fastpris 3 år Fossilfri el
Ditt elpris, utan moms	42,10 öre/kWh
Ditt elavtal gäller till och med	2022-11-30
Fakturan gäller	
Fakturan skapad	7 juli 2021
Anläggnings-id	735 999 241 031 915 079
Områdes-id	SOT
Elområde	3
Elmätare	324 785 13
Datum	Förbrukning
2021 05 31	
2021 06 30	772 kWh

Elavtal årsavgift, 300 kr, 30 dagar	24,66 kr
El, fastpris, 772 kWh à 52,63 öre	406,27 kr
Totalt E.ON Energilösningar AB 430,93 kr	
Öresutjämning	0,07 kr
Belopp att betala	431,00 kr
Varav moms 25%	86,19 kr

Källa: EON

Tabell 6. Räkning från elnätsföretaget, juni 2021

Elnät avtal 733950 Nätavtal			
Beräknad årsförbrukning	18526.00 kWh		
Mätarnummer 32478513		Ställning	Förbrukning
Föregående avläsning	1 jun 2021	15105	0 kWh
Avläsning	1 jul 2021	15878	773 kWh
Avstämnd period	1 jun 2021 - 1 jul 2021		
Grundavgift 25 A	1 jun 2021 - 1 jul 2021	30 dgr	1 224,00 kr/år 100,60 kr
Effektavgift	1 jun 2021 - 1 jul 2021	9,58 kW	46,38 kr/kW 444,32 kr
Energiskatt	1 jun 2021 - 1 jul 2021	773 kWh	35,60 öre/kWh 275,19 kr
Summa			820,11 kr
Moms 25 % på 820,11 kr			205,03 kr
Summa			1 025,14 kr

Källa: SEOM

Tabell 7. Räkning från elhandelsbolaget, november 2021

Elnätsabonnemang	Annan leverantör
Elavtal	Fastpris 3 år Fossilfri el
Ditt elpris, utan moms	42,10 öre/kWh
Ditt elavtal gäller till och med	2022-11-30
Fakturan gäller	
Fakturan skapad	7 december 2021
Anläggnings-id	735 999 241 031 915 079
Områdes-id	SOT
Elområde	3
Elmätare	324 785 13
Datum	Förbrukning
2021 10 31	
2021 11 30	2 342 kWh

Elavtal årsavgift, 300 kr, 30 dagar	24,66 kr
El, fastpris, 2 342 kWh à 52,63 öre	1 232,48 kr
Totalt E.ON Energilösningar AB 1 257,14 kr	
Öresutjämning	-0,14 kr
Belopp att betala	1 257,00 kr
Varav moms 25%	251,43 kr

Källa: EON

Tabell 8. Räkning från elnätsföretaget, november 2021

Elnät avtal 733950 Nätavtal			
Beräknad årsförbrukning	19438.00 kWh		
Mätarnummer 32478513		Ställning	Förbrukning
Föregående avläsning	1 nov 2021	20137	0 kWh
Avläsning	1 dec 2021	22479	2342 kWh
Avstämnd period	1 nov 2021 - 1 dec 2021		
Grundavgift 25 A	1 nov 2021 - 1 dec 2021	30 dgr	1 224,00 kr/år 100,60 kr
Effektavgift	1 nov 2021 - 1 dec 2021	11,24 kW	92,76 kr/kW 1 042,62 kr
Energiskatt	1 nov 2021 - 1 dec 2021	2342 kWh	35,60 öre/kWh 833,75 kr
Summa			1 976,97 kr
Moms 25 % på 1 976,97 kr			494,24 kr
Summa			2 471,21 kr

Källa: SEOM

Kapitel 4. Vad bestämmer elpriset och hur förväntas det utvecklas framöver?

Svenska elpriser har historiskt sett varit låga i ett europeiskt perspektiv, men inte om man inkluderar nätavgifter, fasta avgifter och skatter. Då ligger Sverige på den övre halvan. Det är framför allt nätavgifterna som sticker ut uppåt jämfört med andra europeiska länder. Det är mycket svårt att förutspå framtida elpriser. Marknadspriset bestäms av efterfrågan i förhållande till utbudet. Synen på hur efterfrågan på el kan komma att utvecklas har ändrats radikalt på bara ett par år och samtidigt råder det stor osäkerhet kring nivån på elproduktionen och dess utbyggnad, överföringskapaciteten, möjligheten till energibesparingar, elhandeln med andra länder, med mera. Vissa prognoser pekar mot att elpriserna fram till omkring 2030 kan bli väsentligt mycket högre än de vi vant oss vid under de senaste åren, den gångna vintern undantagen.

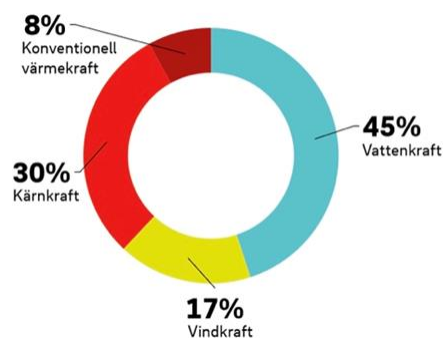
Vad bestämmer priset på el?

Priset på el bestäms av efterfrågan och utbudet. Utbudet bestäms inte bara av hur mycket el som totalt produceras i Sverige utan också av begränsningar i överföringskapacitet mellan olika regioner och från andra länder. Svenska Kraftnät driver det svenska stamnätet och säkerställer att det råder momentan balans mellan efterfrågan och utbudet på el.

El kan produceras från en rad olika energikällor. Några exempel är uran, kol, olja, naturgas, bio-bränslen, vattenkraft, vindkraft och sol. Med undantag för solkraft genereras elen vanligen genom att energin omvandlas till el via en generator.

Globalt kommer idag den största mängden el genom förbränning av kol. I Sverige är situationen radikalt annorlunda. År 2020 stod vattenkraften för hela 45 procent av elproduktionen. Kärnkraften svarade för 30 procent och vindkraften för 17 procent (se diagram 17). Fossil elproduktion används i Sverige i huvudsak enbart som reservkraft vid toppar i elförbrukningen och även då efterfrågan från kontinenten är särskilt stor och då Sverige exporterar el dit.

Diagram 17. Energikällor i den svenska elproduktion 2021
Procent

Källor: Energimyndigheten och Eon

Under ett år produceras det vanligtvis mer el i Sverige än vad som förbrukas. Sverige är därför normalt sett över ett helt år nettoexportör av el. Under delar av året, till exempel när det är mycket kallt och det inte blåser, behöver dock Sverige importera el för att upprätthålla effektbalansen. Samtidigt är produktionen och konsumtionen av el ojämnt fördelad över landet. I exempelvis södra Sverige produceras det i allmänhet mindre el än vad som efterfrågas under vintern när efterfrågan är hög.

Sveriges har fyra elområden

År 2011 delade Svenska Kraftnät in Sverige i fyra elområden (se figur 1): Luleå (SE1), Sundsvall (SE2), Stockholm (SE3) och Malmö (SE4). Syftet med uppdelningen var att skapa incitament för att producera mer el i områden med elunderskott, men gränserna mellan områdena drogs också med hänsyn tagen till var flaskhalsar fanns, och fortfarande finns, i överföringskapacitet mellan de olika områdena. I norra delen av Sverige finns idag ett överskott av el och i södra halvan ett underskott (se figur 1).

Elpriserna fastställs på elbörsen Nord Pool. Priset på el fastställs på den nordiska elbörsen Nord Pool. Elpriset i respektive elområde bestäms av efterfrågan och utbudet av el och möjligheten att föra över el mellan de olika elområdena. Generellt sett har elen under en längre tid varit billigare i norra Sverige än i södra Sverige.

Figur 1. Sveriges fyra elområden

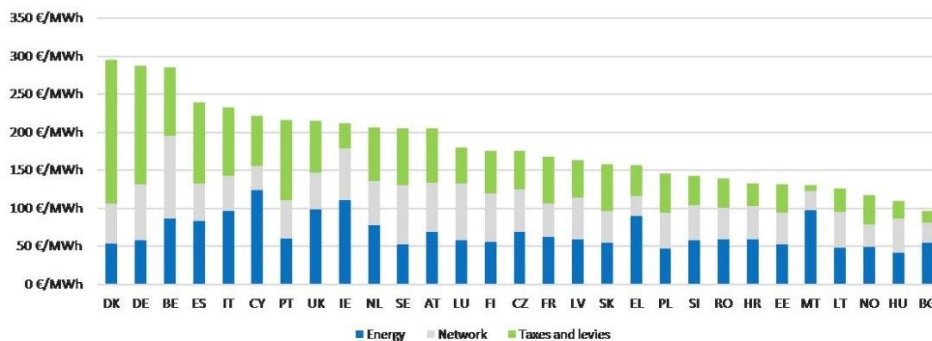

Källa: elområden.se

De svenska elpriserna ur ett internationellt perspektiv

Efter vinterns stora prisuppgångar på el i Sverige kan det vara intressant att jämföra konsumentpriserna i Sverige med de i Europa. Den senaste jämförande sammanställningen som gjorts av EU-kommissionen beskrev läget 2019 visar att det då var 10 länder som hade högre priser än Sverige

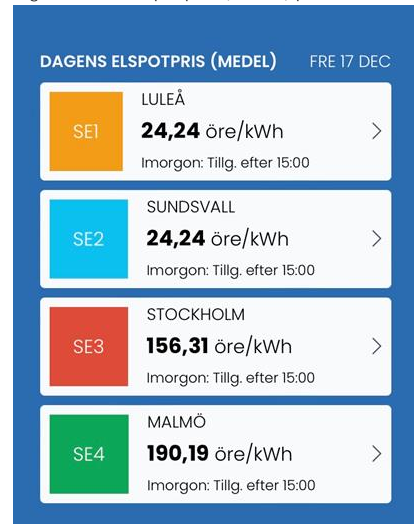
Diagram 18. Elpriser 2019 i konsumentledet
Euro per MWh

Anm. Priset har beräknats för den representativa förbrukningen för ett hushåll i respektive land.
Källa: Energy prices and costs in Europe, EU Commission Staff Working Document, oktober 2020.

medan 18 hade lägre priser än Sverige, bland EU:s 27 medlemsländer samt Norge och Storbritannien (se diagram 18). I Sverige låg elpriset utan skatter och avgifter i det lägre spannet, men inräknat skatter och olika avgifter låg elpriset i den övre halvan. Efter Belgien tillhör Sverige de länder som har absolut högst nätavgifter. Skatterna på el i Sverige är långt ifrån de högsta men vi ligger även här på den övre halvan.

Figur 2. Spotpris (medel) på el den 17 december 2021

Källa: elen.nu

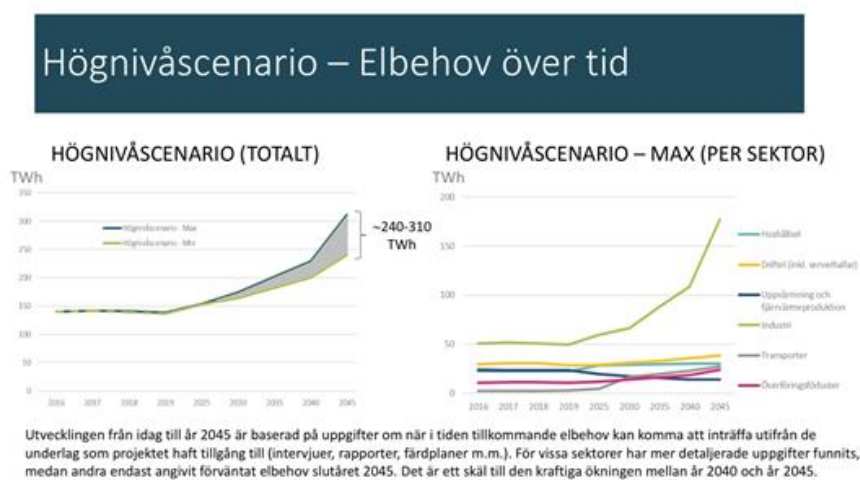
Den 17 december 2021 var spotpriset på el i Malmö ungefär 8 gånger högre än i Luleå och Sundsvall (se figur 2). Det kan med andra ord periodvis vara stora skillnader i elpris mellan de olika elområdena (den gångna vintern har de dock varit ovanligt stora).

Faktorer som påverkar efterfrågan på el
De kommande åren kan efterfrågan på el förväntas öka kraftigt även om ny teknik, energibesparande åtgärder och beteendeanpassningar samtidigt i viss mån kan bidra till minskad energianvändning. Det kan komma att påverka elpriserna relativt mycket beroende på hur utbudet av el hinner anpassas till den högre efterfrågan.

Bedömt utifrån de planer som så här långt har aviserats, kan efterfrågan på el (per år) enligt Profu och Forsk i ett så kallat högnivåscenario komma att fördubblas fram till 2045, från dagens 140 TWh

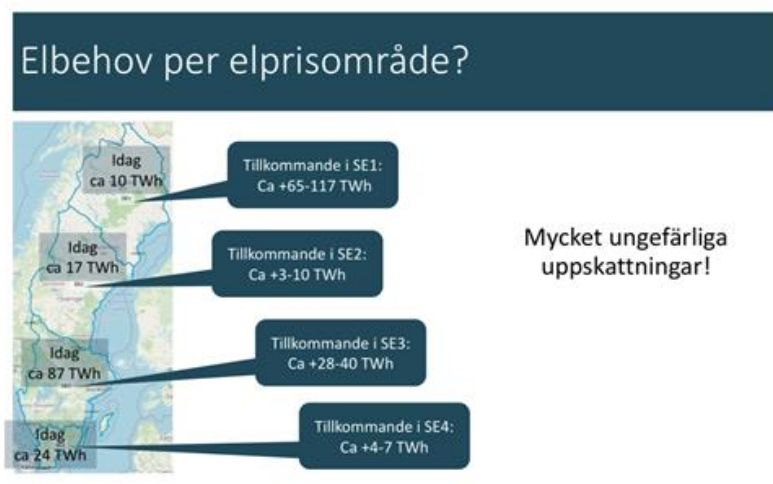
till 310 TWh (se diagram 19). Osäkerheten är dock stor då en stor del av den ökade efterfrågan påverkas av om den förväntade efterfrågan på vätgas från industrin blir av. Spannet i den förväntade efterfrågan på el 2045 är i högnivåscenarioet hela 240–310 TWh. Transportsektorn väntas öka sitt behov från dagens 2,9 TWh till 21–27 TWh, i huvudsak till följd av elektrifieringen av bilar men även tyngre fordon. Den överlägset största efterfrågeökningen väntas dock industrin stå för och framför allt stål- och gruvindustrin (från 50 TWh till 122–177 TWh).⁷

Diagram 19. Uppskattad efterfrågan på el 2045, högnivåscenario

Källa: Profu och Forsk (2021)

Figur 3. Uppskattad efterfrågan på el 2045 i respektive elområde, högnivåscenario

Källa: Profu och Forsk (2021)

⁷ Se Efterfrågan på Fossilfri el – Analys av högnivåscenario, Energiforsk och Profu, slutrapport 2021-04-23.

Så sent som 2019 bedömdes efterfrågan på el i en annan studie "bara" öka med 50 TWh till 190 TWh fram till 2045.⁸ Den mycket stora förändringen av synen på efterfrågan på el har stor betydelse för planeringen och behovet av att bygga ut inte bara elproduktionen utan också överföringskapaciteten i det svenska transmissionsnätet.

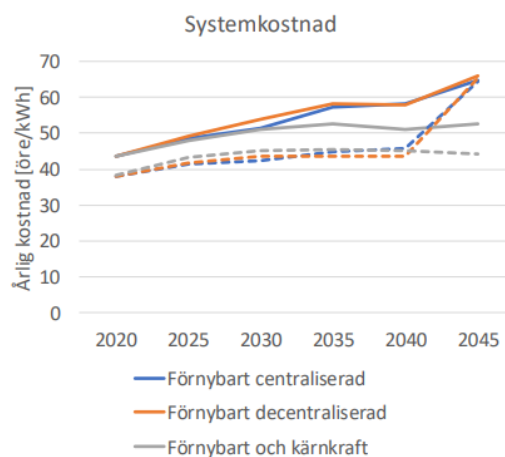
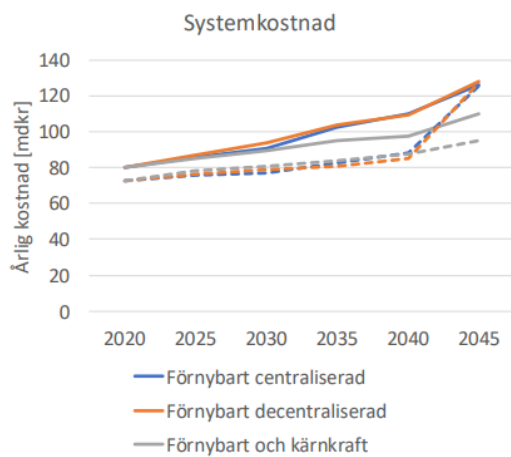
Sett till de planer som nu finns för utbyggnad av inte minst vindkraft är flera bedömningar att det inte kommer att råda brist på el i Sverige de kommande 10–15 åren.⁹ Nyare mer effektiva vindkraftverk bidrar också till lägre produktionskostnader. Isolerat sett talar det för att elpriserna inte kan förväntas gå upp kraftigt i framtiden. Det kraftigt ökade elproduktionen kräver dock samtidigt att överföringskapaciteten höjs. Det krävs vidare att det skapas lagringsmöjligheter och ökad flexibilitet i elanvändningen för att kunna parera för perioder då det inte blåser. Om detta inte sker tillräckligt snabbt och i tillräcklig omfattning kan elpriserna förväntas gå upp kraftigt framöver (senare i detta kapitel går vi igenom några olika prognoser för elpriserna).

Faktorer som påverkar utbudet av el
Baserat på bedömningen att efterfrågan på el skulle öka till "enbart" 190 TWh 2045, bedömde NEPP (North European Energy Perspectives Project) i samarbete med Energiföretagen 2019 att

elsektorn kunde möta den kraftigt ökade efterfrågan på el på ett hållbart sätt, sett till både kostnad, leveranssäkerhet och elkvalitet samt klimat och miljö.¹⁰ Analysen utgick från tre olika scenarier där alla förutsatte en kraftigt utbyggd vindkraft och även viss utbyggnad av solkraft, men där kärnkraften i ett av de tre scenarierna antogs livstidsförlängas efter 2045 och avslutas i de två andra. I samtliga scenarier antogs Sverige vara nettoexportör av el under hela perioden fram till 2045. Scenariot med livstidsförlängd kärnkraft uppskattades ge lägst produktionskostnader fram till 2045 (se diagram 20).

I Svenska kraftnäts senaste långtidsanalys gjordes bedömningen att efterfrågan och produktionen av el i Sverige uppgår till mellan 188 och 286 TWh 2045.¹¹ Det stora spannet förklaras av olika antaganden om bland annat genomslaget för vätgasproduktion, energieffektivisering och småskalig egenproduktion av el. Svenska kraftnät konstaterar samtidigt i rapporten att det inte är omöjligt att efterfrågan på el kan bli ännu större än vad som antagits i det mest extrema scenariot till följd av den snabba elektrifieringen av industrin. Detta i linje med Profu och Forsk:s senare framtagna högnivåscenario.

Diagram 20. Systemkostnad för olika scenarier
Öre per kWh

Anm.: De streckade linjerna inkluderar värdet av export
Källa: NEPP (2019)

⁸ Färdplan fossilfri el – analysunderlag: En analys av scenarier med en kraftigt ökad elanvändning, NEPP, 2019.
⁹ Se exempelvis en bedömning av Bixia, bixia.se.

¹⁰ Se not 8.
¹¹ Långsiktig marknadsanalys 2021, Scenarier för elsystemets utveckling fram till 2050, Svenska Kraftnät.

Betydelsen av EU:s integrerade elmarknad Sveriges elsystem är en del av EU:s integrerade elmarknad. Sett på lång sikt talar national-ekonomisk teori (handelsteori) för att det är en fördel med integrerade marknader för handel, inte bara med energi utan för de flesta varor- och tjänster. Det är också en viktig grund för etableringen av den fria handeln med varor och tjänster inom EU. När det gäller just el är förhållandena dock lite speciella. Efterfrågan på el måste alltid balanseras av utbudet. Är efterfrågan större än utbudet i vissa områden måste elen helt enkelt stängas av för att elsystemet inte ska kollapsa (på samma sätt kan inte heller produktionen av el i systemet vara större än den som efterfrågas). En fördel med ett integrerat elsystem är att underskott i en region kan täckas med överskott i en annan. Så länge en ökad efterfrågan kan matchas av ökat utbud kommer priset på el att bestämmas av vad det kostar att producera elen på marginalen (marginalpriset).

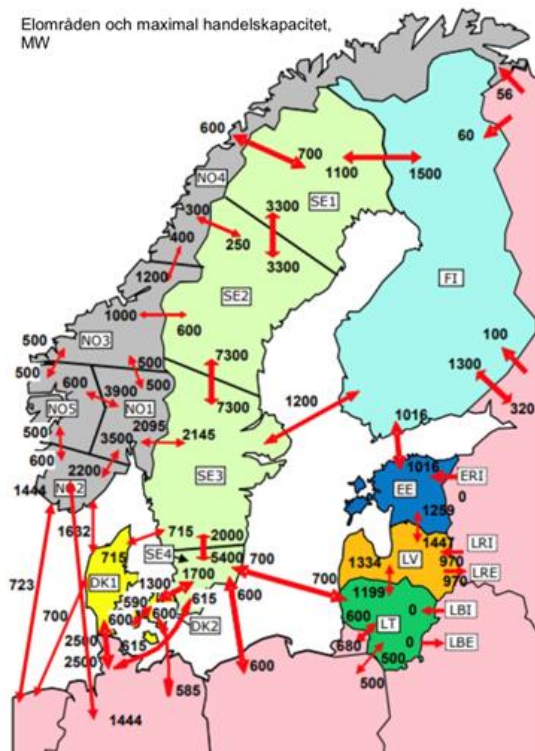
I ett integrerat elsystem påverkas samtidigt priserna mycket av vad som händer med elpriserna i de länder Sverige har handelsförbindelser med. Priserna på el i framför allt Elområde Malmö (SE4) påverkas mycket av förhållandena nere på kontinenten. Efterfrågan på el är här under ett år större än utbudet av el (se figur 1). Underskottet på el måste därför täckas med import av el om det inte finns överskott i andra närliggande delar av Sverige som kan täcka underskottet. I sådana situationer kommer efterfråge- och utbuds-förhållandena på kontinenten ha mycket stor påverkan på elpriset i södra Sverige, något vi tydligt sett den gångna vintern. Då Sverige är nettoexportör av el kommer ett högre elpris på kontinenten dra upp elpriset även i södra Sverige.

Förväntningen är att elförbindelserna mellan Sverige och Europa kommer att fortsätta byggas ut, vilket kommer att bidra till att de svenska elpriserna anpassas alltmer till nivån i Europa (se figur 4 för dagens läge gällande förbindelser till andra länder.) Enligt Bixia och Volue kan man förvänta sig att priserna i (södra) Sverige kommer att stiga till följd av att Sverige är nettoexportör av el.¹²

Konsumenternas Energibyrå bedömer också att elpriserna i norra Sverige blir lägre framöver än i södra Sverige. Det beroende på att elproduktionen förväntas öka mer i norra Sverige samtidigt som det finns begränsningar i elnätens kapacitet att överföra elen till södra Sverige.¹³ I två av sina fyra

scenarier gör Svenska Kraftnät den omvända bedömningen (se vidare senare avsnitt).

Figur 4. Översigtskarta över Sveriges elförbindelser med andra länder

Källa: nordpoolspot.com och Svenska Kraftnät

Betydelsen av politiska beslut och geopolitisk osäkerhet

Under den gångna vintern har elpriserna i framför allt södra Sverige gått upp väldigt mycket på grund av både väderläget och kraftigt ökade naturgaspriser på kontinenten. Efterfrågan på svensk el ökar när naturgaspriserna går upp. Det driver upp elpriserna även i södra Sverige. Det har hävdats att Ryssland, som stor exportör av naturgas, medvetet hållit tillbaka leveranser av gas till Europa i utrikespolitiskt syfte, vilket i så fall kan vara en anledning till prisuppgången på gas och den onormalt stora prisuppgången på el i södra Sverige under den gångna vintern.¹⁴

En annan politisk faktor som påverkar elpriserna är EU:s handelssystem med utsläppsrätter (EU-ETS). Till skillnad från i Sverige tillverkas en stor andel el på kontinenten av fossil råvara (naturgas och kol). Syftet med EU:s system med utsläppsrätter är att få ned utsläppen av koldioxid och över tid kommer systemet justeras så att priset på utsläppsrätterna

¹² Se "Samma väder som förra året men elpriset är sju gånger högre", bixia.se och "Electricity Prices in Europe: What is Next", Volue Insight, 22 februari, 2022.

¹³ Se energimarknadsbyrå.se.

¹⁴ Se "Därför ligger naturgaspriset på rekordnivåer", energi.se.

går upp. Det driver upp priserna på el tillverkad av fossila källor. Samtidigt gör systemet att el producerad av förnybara energikällor som vind- och vattenkraft relativt sett blir mer lönsam, vilket ökar investeringarna i sådan elproduktion. Nettoeffekten på priset för elkonsumenterna kommer att bero på hur snabbt det går att ersätta den fossila elen med förnybara källor och priset på denna el i förhållande till den fossilbaserade elen.

Prognoser över elpriserna

När man som elkonsument funderar på vad elpriset kan komma att bli framöver är det viktigt att skilja kortsiktiga variationer från långsiktiga. Den gångna vintern har vi sett mycket stora kortsiktiga variationer i elpriserna som i hög grad påverkats av väder och vind. I elhandelsområde Malmö (SE4) har priserna också påverkats mycket av en ökad efterfrågan på el från kontinenten där elpriserna gått upp till följd av stora prisuppgångar på el framställd av fossila källor, som naturgas.

Det är mycket svårt att göra prognoser över elpriser då det är så många faktorer som påverkar dem. Den gångna vinterns exempel med stora prisökningar på el i kölvattnet av stigande priser på naturgas på kontinenten är ett tydligt exempel som tog prognosmakarna helt på sängen.

En viktig faktor för elprisutvecklingen på längre sikt är hur efterfrågan och utbudet på el kommer att utvecklas inte bara i Sverige utan också inom EU:s integrerade elmarknad. Det senare har stor betydelse för elpriserna i framför allt södra men också i viss utsträckning mellersta delen av Sverige.

Under ett år har Sverige som helhet normalt haft överskott på el. Det innebär att svenska producenter av el tjänat på att sälja el till andra europeiska länder. Indirekt bör det (åtminstone på sikt) gynna svenska elkonsumenter i stort eftersom det förhållandet skapar goda incitament för nya investeringar i elproduktion i Sverige. Att EU:s integrerade elmarknad så här långt entydigt skulle ha gynnat elkonsumenterna i södra Sverige är dock svårt att fastslå, då det finns en rad andra faktorer kopplade till EU:s integrerade elmarknad som på kort- och medellång sikt också inverkar på elpriserna.

De senaste åren har framför allt vindkraft ökat kraftigt som andel av den totala elproduktionen samtidigt som flera kärnkraftsreaktorer avvecklats. Det har bidragit till att elpriset blivit mer varierade eftersom vindkraften är beroende av att det blåser.

Andelen vindkraft, men också solkraft, kan väntas fortsätta att öka kraftigt de kommande åren. En god prognos är därför att man även framgent måste vara beredd på att elpriset kan fortsätta variera kraftigt och att variationen kommer att öka i takt med att andelen förnybar energi ökar i elproduktionen. Den bedömningen gör också Konsumenternas Energimarknadsbyrå.¹⁵ Kortsiktiga variationer i elpriset går att gardera sig mot genom att välja ett fast elpris eller ett rörligt elpris **med tak ("vinteravtal")**. **Däremot går det inte att gardera sig mot trendmässigt stigande priser.**

Nedan redovisas prognoser uppdelade på medellång sikt (åren fram till 2025/2030) och lång sikt (åren fram till 2045). Prognosen över elpriserna på medellång sikt är baserad på handeln med elkontrakt på Nasdaq den 21 januari 2022 och som sammanställts av Volue Insight.¹⁶ Prognosen på lång sikt är hämtad från Volue Insight:s decemberrapport 2021.¹⁷ I avsnittet redovisas också några andra bedömningar, bland annat från Svenska kraftnät. Originalprognoserna avser priser exklusive skatter i Euro per MWh. I kommentarerna till prognoserna har vi översatt dem till öre per kWh baserad på en antagen växelkurs på 10 kronor per Euro.

Prognos på medellång sikt

Enligt handeln med elkontrakt förväntar sig marknaden att priserna i elområdena Luleå (SE 1) och Sundsvall (SE2) under året kommer att sjunka väsentligt från de höga nivåer vi sett under den gångna vintern och att priserna sedan kommer att uppgå till drygt 60 öre per kilowattimme framåt 2026 (se diagram 21 och diagram 22). Det är nivåer som ligger betydligt högre än de vi sett de allra senaste åren, de höga priserna under den gångna vintern borträknade (se också diagram 26). I elområde Stockholm (SE3) och Malmö (SE4) väntas elpriserna de allra närmaste åren ligga i spannet 70–75 öre per kilowattimme, även här alltså betydligt över de senaste årens nivåer (se diagram 23 och diagram 24). Osäkerheten i prognoserna är dock stor. Spridningen i prognosen (the forecast spread) är så stor som runt 50 öre per kWh.

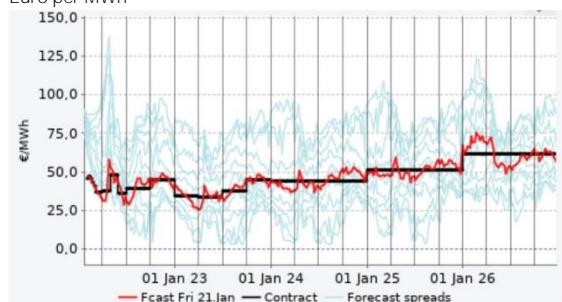
¹⁵ Se energimarknadsbyran.se. Byråns huvudmän är Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, samt branschföreningarna Energiföretagen Sverige och Energigas Sverige.

¹⁶ Se www.volue.com.

¹⁷ Long Term Price Forecast for Electric Power in the Nordic Countries 2022-2050, Volue Insight, December 2021.

Diagram 21. Prognos till och med 2026, SE 1 (Luleå)

Euro per MWh

Källa: Volue Insight/Nasdaq

Diagram 22. Prognos till och med 2026, SE 2 (Sundsvall)

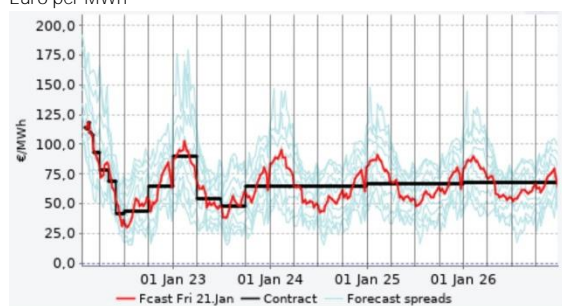
Euro per MWh

Källa: Volue Insight/Nasdaq

Diagram 23. Prognos till och med 2026, SE 3 (Stockholm)

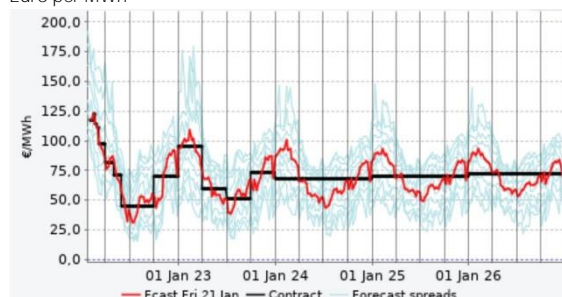
Euro per MWh

Källa: Volue Insight/Nasdaq

Diagram 24. Prognos till och med 2026, SE 4 (Malmö)

Euro per MWh

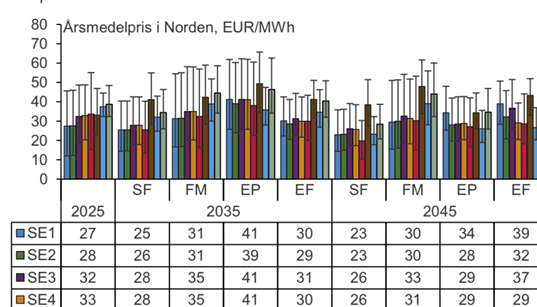
Källa: Volue Insight/Nasdaq

Prognos på lång sikt

I sin långsiktanalys av det svenska elsystemet fram till och med 2045 redovisar Svenska kraftnät i fyra olika scenarier elpriser i Sveriges fyra elområden vid år 2025, 2035 och 2045.¹⁸ I samtliga scenarier landar priserna över tid på ungefär samma nivåer som priserna i genomsnitt har legat på de senaste åren (se diagram 25 och diagram 26).

Diagram 25. Elpriser i SE1-SE4 för 2025, 2035 och 2045

Euro per MWh

Anm.: SF=Småskaligt förnybart, FM=Färdplaner mixat, EP=Elektrifiering planerbart, och EF=Elektrifiering förnybart.

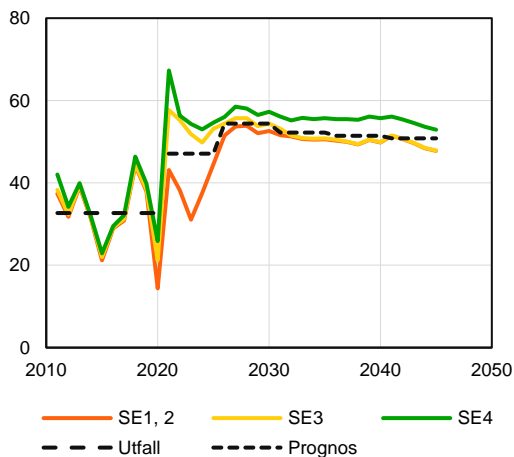
Källa: Svenska kraftnät (2021)

I ett par av scenarierna spås elpriserna på sikt gå upp mer i elområde Luleå (SE1) än i övriga elområden, men priserna ligger fortfarande i stora drag i paritet med de senaste årens priser sett till Sverige som helhet (se diagram 25). Priserna i Svenska kraftnäts scenario ska dock mer ses som ett simuleringsresultat givet de antaganden som gjorts om att utbudet i stort sett kommer att matcha den ökade efterfrågan på el. I likhet med många andra bedömare konstaterar Svenska kraftnät i rapporten samtidigt att elpriserna framöver kan förväntas variera betydligt mer under året i takt med att andelen förnybar elkraft ökar.

Svenska kraftnät konstaterar också i rapporten att utbyggnaden av Sveriges elnät måste gå betydligt snabbare framöver än idag om det, som antas i Svenska kraftnäts långsiktanalys, ska kunna möta upp mot den förväntade ökningen i efterfrågan av el. Detta är en faktor som kommer att ha mycket stor betydelse för hur elpriserna utvecklas framöver.

¹⁸ Långsiktig marknadsanalys 2021, Scenarier för elsystemets utveckling fram till 2050, Svenska Kraftnät.

Diagram 26. Elpriser i SE1-SE4 för 2010–2045
Öre per kWh

Källor: Volue Insight och SBAB

I Volue Insight:s långsiktsprognois från december 2021 spås priserna de närmaste åren ligga på betydligt högre nivåer jämfört med de senaste åren, för att sedan stiga ytterligare något fram till 2030 (se diagram 26). Den kortstreckade svarta grafen visar det genomsnittliga elpriset i Sveriges samtliga elområden i femårsperioder från 2022 och framåt och det långstreckade det tioåriga historiska snittet under perioden 2011 fram till innan pandemin. Bedömningen är att priserna kommer att stiga med mer än 40 procent fram till 2025 och med mer än 65 procent fram till 2030 i förhållande till snittet för tioårsperioden 2011–2020, för att sedan falla tillbaka svagt. Dock bedömdes i Volue Insight:s decemberprognos priserna de allra närmaste åren ligga lägre än de prognoser som senare gjorts utifrån handeln med elkraft på Nasdaq (se diagram 21–diagram 24).

Det är två huvudsakliga antaganden som driver prisuppgången i Volue Insight:s långsiktsprognois; dels att utbudet på el inte tillräckligt snabbt hinner anpassas till den förväntade stora ökningen i efterfrågan på el, dels att de svenska elpriserna kommer att harmoniseras alltmer med de europeiska i takt med att EU:s elmarknad integreras och överföringskapaciteten mellan olika länder byggs ut.

Volue Insight kommer med en ny långsiktsprognois i mars 2022 och det är inte orimligt att anta att de kan komma att justera upp priserna för de allra närmaste åren sett till hur prissättningen av elkraft ser ut på Nasdaq för tillfället.

Det är sammantaget svårt att förutspå hur priserna på el kan komma att utvecklas framöver. Sett till prissättningen med handeln med elkraft och Volue Insights prognos fram till 2030 kan man ändå dra slutsatsen att priserna de kommande åren kan komma att bli betydligt högre än vi vant oss med.

Kapitel 5. Brukarkostnaden för småhus och effekten på huspriserna av stigande elpriser

Förutom risken för stigande elpriser och vad det kan innebära för bostadskostnaderna har vi räknat på vad stigande elpriser skulle kunna betyda för bostadspriserna. Bedömt utifrån en i forskningen vanligen använd modell så kan ett fördubblat elpris, allt annat lika, beräknas leda till ett prisfall på 20 procent för en helt eluppvärmd villa. Ökad kunskap om det kan samtidigt ge incitament till olika energibesparande åtgärder som dämpar prisfallet.

Bostadsprisets bestämningsfaktorer - brukarkostnaden

Stigande elpriser påverkar vad ett hushåll är berett att betala för ett småhus eftersom det gör boendekostnaden högre. Hur priset av olika faktorer påverkar bostadspriset brukar inom forskningen beräknas utifrån en modell som utgår från den så kallade brukarkostnaden. Boendekostnaden (som även kallas den imputerade hyran) bestäms som en produkt av brukarkostnaden (definierad som en andel av bostadspriset) och bostadspriset. I brukarkostnaden ingår den reala bolåneräntan efter skatt/ränteavdrag, fastighets-skatt, kostnaden för drift, kostnader för underhåll och försäkring, med avdrag för förväntad real värdestegring. Stigande brukarkostnader innebär att ett hushåll vid en given real inkomst har råd att betala mindre för bostaden.

I detta kapitel har vi använt denna modell för att beräkna hur bostadspriserna kan komma att påverkas av fördubblade elpriser, då utbudet av bostäder antas vara konstant. I en alternativberäkning antas elpriserna i stället stiga med 50 procent. Vi bryter i beräkningen ut elkostnaderna från posten drifts- och underhållskostnader. För att förenkla beräkningen och på grund av stor osäkerhet om framtida real värdestegring antas den vara noll vid beräkningen. I en bilaga till rapporten beskrivs beräkningsmodellen och dess antaganden mer utförligt (se bilaga A).

Beräkningen görs för ett småhus med en genomsnittlig elförbrukning på 15 MWh (15 000 kWh). En alternativ beräkning görs även för en förbrukning på 20 MWh (20 000 kWh), då det är många småhus

som har en betydligt högre elförbrukning än den genomsnittliga.

Beräkning av priseffekten på bostäder av ett högre elpris

Hus med 15 MWh årsförbrukning

Här räknar vi på ett typiskt hushåll som består av två vuxna personer med genomsnittliga inkomster och att hushållets sammanlagda disponibla inkomst därmed uppgår till 523 000 kronor. Priset på ett hus bestäms inte av nuvarande bolåneräntor utan av den förväntade genomsnittliga räntan i framtiden. Vi antar att den normala bolåneräntan är 4 procent.¹⁹ Hushållet antas då vara beredda att lägga 24,9 procent av sina inkomster på boendekostnader för ett hus på 140 kvadratmeter, vilket är 130 100 kronor per år. (Mätt utifrån det ränteläge som gällde vid inledningen av 2022 skulle den faktiska boendekostnadsandelen i stället ha varit 18,5 procent).

Ett genomsnittligt hus kostade 3,8 miljoner kronor enligt Småhusbarometern för december 2021. Det motsvarar ett kvadratmeterpris på 27 100 kronor. För ett sådant hus kommer räntekostnaderna efter skatt att uppgå till 53 200 kronor per år vid en bolåneränta på 4 procent och en belåningsgrad på 50 procent. Fastighetsavgiften kommer att uppgå till 8 874 kronor.

Elförbrukningen antas här sammanfalla med den genomsnittliga för småhus som uppgår till 15 MWh per år, fördelat på 9 MWh för uppvärmning/varmvatten och 6 MWh för hushållsel. Med ett antaget genomsnittligt elpris på 1,4 kronor per kWh (inklusive skatter och avgifter) i utgångsläget kommer utgifterna för elen att uppgå till 21 000 kronor per år.

I övrigt antar vi att det tillkommer ytterligare utgifter för drift- och underhåll på sammanlagt 47 000 kronor per år. Av dessa antas 10 000 kronor vara fasta och inte möjliga att påverka för hushållet. Här inräknas avgifter för VA och sophämtning. Återstoden antas vara rörliga och uppgå till 1,0 procent av fastighetens värde vilket blir 37 000 kronor (se tabell 9).

¹⁹ Den bygger på ett antagande om en långsiktig global realränta på 0,5 procent, inflation på 2 procent, jämvikts-reporänta på 2,5 procent och ett räntepåslag mellan reporäntan och de långa boräntorna på 1,5 procent.

Tabell 9. Boendeutgifter vid olika elpris och bostadspris
Kronor

Utgiftspost	Nuläge	2,0 x elpris
Bostadspris	3 800 000	2 915 000
Ränteutgifter	53 200	40 814
Fastighetsavgift	8 874	8 874
El-utgifter	21 000	42 000
Drift- och underhåll	47 000	38 386
Boendeutgifter	130 074	130 074

Anm.: Ränteutgifterna följer av en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Om elpriset skulle fördubblas till 2,8 kronor per kWh kommer hushållets utgifter för elanvändningen stiga till 42 000 kronor per år. I frånvaro av andra förändringar skulle hushållets sammanlagda boendeutgifter komma att uppgå till 151 100 kronor per år, vilket skulle vara nästan 29 procent av deras inkomster.

Prisnedgången beräknas utifrån hur mycket priset på bostaden måste sjunka efter elprishöjningen för att boendeutgifterna som andel av hushållets inkomst ska bli densamma som innan elprishöjningen, det vill säga 24,9 procent. Bostadspriset skulle då behöva sjunka med 23,3 procent (se tabell 10). Om elpriset i stället skulle öka med 50 procent behöver bostadspriset sjunka med 11,6 procent (se tabell 11).

Tabell 10. Preiseffekt på 15 MWh-hus vid dubblerat elpris
Miljoner kronor och procent

	Nuläge	2,0 x elpris
Huspris	3,8 mnkr	2,9 mnkr
Prisförändring		-23,3 %

Anm.: Ränteutgifterna är baserade på en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Tabell 11. Preiseffekt på 15 MWh-hus vid 50 procent högre elpris

Miljoner kronor och procent

	Nuläge	1,5 x elpris
Huspris	3,8 mnkr	3,4 mnkr
Prisförändring		-11,6 %

Anm.: Ränteutgifterna är baserade på en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Hus med 20 MWh årsförbrukning

Vid redovisning av priset för el på elmarknaden använder Energimyndigheten och SCB ofta hus med en energianvändning på 20 MWh. Det skulle i vårt fall motsvara ett hus med en elanvändning på 14 MWh per år för uppvärmning och varmvatten och ytterligare 6 MWh per år för hushållsel. Vi har därför beräknat effekten på bostadspriset av stigande elpriser även med utgångspunkt från en sådan högre förbrukning än genomsnittet. Med i övrigt samma antaganden som i den förra beräkningen uppgår den initiala boendeutgifts-andelen i detta fall till 26,2 procent.

Om elpriset skulle fördubblas till 2,8 kronor per kWh kommer hushållets utgifter för elanvändningen att stiga från 28 000 kronor till 56 000 kronor per år. I frånvaro av andra förändringar skulle hushållets sammanlagda boendeutgifter komma att uppgå till 165 100 kronor per år, vilket skulle vara 31,6 procent av deras inkomster.

Prisnedgången beräknas även nu utifrån hur mycket priset på bostaden måste sjunka efter elprishöjningen för att boendeutgifterna som andel av hushållets inkomst ska bli densamma som innan elprishöjningen, det vill säga 26,2 procent. I tabell 12 ser vi att bostadspriset då måste sjunka med 31,0 procent. Om elpriset i stället skulle öka med 50 procent behöver bostadspriset sjunka med 15,5 procent (se tabell 13). Som vi ser blir fallet i bostadspriset större ju högre elförbrukningen är, allt annat lika.

Tabell 12. Preiseffekt på 20 MWh-hus vid dubblerat elpris
Miljoner kronor och procent

	Nuläge	2,0 x elpris
Huspris	3,8 mnkr	2,6 mnkr
Prisförändring		-31,0 %

Anm.: Ränteutgifterna är baserade på en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Tabell 13. Preiseffekt på 20 MWh-hus vid 50 procent högre elpris

Miljoner kronor och procent

	Nuläge	1,5 x elpris
Huspris	3,8 mnkr	3,2 mnkr
Prisförändring		-15,5 %

Anm.: Ränteutgifterna är baserade på en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Beräkning av priseffekten på bostäder vid energieffektivisering

I våra räkneexempel ovan har vi antagit att högre elpriser leder till proportionellt högre utgifter för el.

I praktiken är det möjligt, och troligt, att hushållen vid stigande elpriser kommer att vidta olika typer av åtgärder som kan leda till sänkt elförbrukning. Bland dessa åtgärder finns sänkt inomhus-temperatur, förbättrad isolering och installation av värmepump. Enligt Energimyndighetens statistik (se diagram 8) är det fullt möjligt att komma ner till en elförbrukning på 9 MWh för uppvärmning och varmvatten i ett hus.

Energieffektivisering kan innebära att uppgången i utgifterna för elen kan bromsas från 56 000 till 42 000 kronor, och därmed att prisnedgången på hus stannar vid -15,6 procent (se tabell 14). Ett lägre huspris på 3,2 miljoner kronor leder till att boendeutgiftsandelen hamnar på samma nivå som före elprisuppgången.

Att isolera om ett hus eller förse det med värmepump är dock inte gratis. En luftvärmepump

kostar 20 000–25 000 kronor med installation och behöver i genomsnitt bytas ut vart 15:e år. Därtill kommer viss kostnad för service. En bergvärmepump kan kosta alltifrån runt 110 000 kronor till över 200 000 kronor beroende på bland annat storlek på pumpen, borrhålets djup, och olika installationskostnader. Har man ett hus med direktverkande el och relativt hög förbrukning är i de flesta fall energibesparande åtgärder av detta slag lönsamma och de blir mer lönsamma ju högre elpriset är.

Tabell 14. Preiseffekt av fördubblat elpris på 20 MWh-hus som energieffektiviseras till 15 MWh-hus

Miljoner kronor och procent	Nuläge	
	20 MWh	2,0 x elpris 15 MWh
Årsförbrukning		
Huspris	3,8 mnkr	3,2 mnkr
Prisförändring		-15,6 %

Anm.: Ränteutgifterna är baserade på en belåningsgrad på 50 procent och är angiven efter skattereduktion för ränteutgifter.

Källa: SBAB

Referenser

Energiforsk och Profu (2021), "Efterfrågan på fossilfri el – Analys av högnivåscenario", Energiforsk & Profu, slutrapport 2021-04-23.

EU-commission, "Energy prices and costs in Europe", *EU Commission Staff Working Document*, oktober 2020.

Förordning (2017:1040) om elberedningsavgift, nät-övervakningsavgift och elsäkerhetsavgift, t.o.m. SFS 2021:1266.

Glaeser, E. (2013), "A Nation of Gamblers: Real Estate Speculation and American History", *American Economic Review: Papers & Proceedings*, vol. 103, s 1–42.

Glaeser, E., W. Huang, Y. Ma och A. Shleifer (2017), "A Real Estate Boom with Chinese Characteristics", *Journal of Economic Perspectives*, vol. 31, s 93–116.

Lind, H. (2017), "Långsiktiga fundamenta kan inte motivera dagens bostadspriser", *Ekonomisk debatt*, nr 8 2017, årgång 45.

NEPP (2019), "Färdplan fossilfri el – analysunderlag: En analys av scenarier med en kraftigt ökad elanvändning", fördjupningsuppdrag för Energiföretagen Sverige, augusti 2019.

Svenska kraftnät (2021), "Långsiktig marknadsanalys 2021 – Scenarier för elsystemets utveckling fram till 2050", <https://www.svk.se/om-oss/rapporter-och-remissvar/>.

Value Insight (2022), "Electricity Prices in Europe: What is Next", Value Insight, Feb 08, 2022.

Value Insight (2021), "Long Term Price Forecast for Electric Power in the Nordic Countries 2022–2050", december 2021, www.value.com.

Webbreferenser

www.bixia.se

www.energi.se

www.energimarknadsbyran.se

www.value.com

Bilaga A: Beräkning av priseffekter av ändrad brukarkostnad

I denna bilaga beskrivs den beräkningsmodell som använts i rapporten för att uppskatta effekten på bostadspriserna av förändrade energipriser. Först redovisas den teoretiska beräkningsmodell som vanligtvis används inom forskningen för att beräkna priseffekter av förändrade boendekostnader. Därefter beskrivs motsvarande modell med dess olika antaganden utifrån ett mer problematiserande perspektiv och där modellen också diskuteras utifrån ett kort- respektive långsiktigt tidsperspektiv med avseende på bland annat utbudsförändringar. I den teoretiska beräkningsmodellen antas utbudet vara givet.

Teoretisk beräkningsmodell

Värdet på ett hus kan, liksom andra tillgångsslag, ses som ett diskonterat värde av framtida avkastning. Jämfört med till exempel aktier motsvaras utdelningen på aktier här av värdet av de boendetjänster som erhålls genom att bo i huset. På samma sätt som man kan göra en kapitalvinst på aktier kan man också göra en kapitalvinst vid husköp.

Antag att en del av husköpet, θ , finansieras med en kontantinsats (eget kapital) och resten, $(1 - \theta)$, med ett banklån, där räntan på banklånet efter räntebavdrag/skattereduktion är $r(1 - \tau)$. Antag vidare att det utgår en viss fastighetsskatt, γ , som andel av värdet P . Underhålls- och driftskostnaderna antas uppgå till en viss bestämd andel, m , av värdet.

Med en antagen diskonteringsränta, ρ , och med ett antagande om att bostadspriserna ökar reellt med g procent per år, kan det diskonterade värdet av kassaflödet av att äga ett hus uttryckas som:

$$\theta P_0 + \sum_{t=0}^{\infty} \left(\frac{1}{1+\rho}\right)^t [r(1-\tau)(1-\theta) + (m+\gamma)(1+g)^t P_0] \quad (1)$$

Detta uttryck, som således beskriver det diskonterade värdet av alla bostadskostnader (nettoräntekostnader, underhållskostnader, skatter, minus värdestegring) kan förenklat skrivas om till

$$P_0 \left[\theta + \frac{r(1-\tau)(1-\theta)}{\rho} + \frac{m+\gamma}{p-g} \right] \quad (2)$$

Om det årliga hyresvärdet (nyttan i kronor räknat motsvarande en tänkt hyra) av att bo i detta hus, R_t , antas öka i samma takt, g , över tiden, så kan den diskonterade summan av alla framtida årliga hyresvärden uttryckas som

$$\sum_{t=0}^{\infty} \left(\frac{1}{1+\rho}\right)^t R_t = \frac{R_0}{\rho-g} \quad (3)$$

Om hyresvärdet nu sätts lika med det diskonterade bostadskostnaderna erhålls priset vid tidpunkten noll som

$$P_0 = \frac{R_0}{p-g \left[\theta + \frac{r(1-\tau)(1-\theta)}{\rho} + \frac{m+\gamma}{p-g} \right]} \quad (4)$$

Under antagandet att diskonteringsräntan sammanfaller med låneräntan efter skatt, dvs. $\rho=r(1-\tau)$, erhålls efter lite förenklingar

$$P_0 = \frac{R_0}{r(1-\tau)-g+m+\gamma} \quad (5)$$

För de beräkningar som vi gjort i rapporten antar vi att hushållen över tid vill lägga en konstant andel, α , av hushållsinkomsten, Y , på boende och att inkomsten också växer över tid med en faktor g . Ekvation 5 kan då skrivas som

$$P_0 = \frac{\alpha Y_0}{r(1-\tau)-g+m+\gamma} \quad (6)$$

Från ekvation (6) ser vi hur priset på bostaden ändras vid förändringar av de olika faktorerna. Under coronapandemin har hushållen till exempel velat lägga mer av sin inkomst på boendekonsumtion än på annan konsumtion, vilket kan uttryckas som att värdet på α har ökat i ekvation 6. Vi ser också att priset på bostaden ökar med stigande värde på α och framtida värdestegring. Vi ser också att priset minskar om räntan, skatterna eller underhålls- och driftskostnaderna ökar eller om ränteavdragen minskar (och vice versa).

Bostadsprisernas bestämningsfaktorer givet olika antaganden sett ur ett kort- respektive långsiktigt perspektiv²⁰

Kortsiktigt perspektiv

Det finns ett par olika varianter på resonemang som leder fram till hur mycket ett rationellt hushåll är villigt att betala för ett hus. En första variant är att hushållet bestämt sig för att lägga en viss andel av sin inkomst på ett hus. Då följer direkt att om hushållets inkomster stiger kan hushållet betala mer för huset. Om hushållet räknar baklänges hur mycket de är beredda att betala per månad och enbart ser på kortsiktiga kassaflöden kommer följande faktorer att leda till att ett hushåll är berett att betala mer för en bostad: sjunkande realränta på bolån, sjunkande ränteinkomster på eget kapital (som ska investeras i bostaden), sjunkande drift- och underhållskostnader, fallande energipriser (till exempel på el), eller sänkta skatter (fastighetsskatt, rotavdrag, etc.). Många av de faktorer som nämnts är vad man brukar kalla fundamentala ifall en rationell aktör resonerar på detta sätt. Brukarkostnaden är ett begrepp som fångar flera av dessa faktorer.

En andra variant är att hushållet resonerar kring alternativet till att köpa ett hus, vilket är att hyra en bostad. Om hushållet är rationellt kommer det att vara villigt att betala så mycket för huset så att det blir samma boendekostnad som för den hyrda bostaden. I denna variant kommer kostnaderna för att äga fortfarande att påverka vad man är beredd att betala för den ägda bostaden, men inkomsten spelar inte längre någon direkt roll som fundamental faktor utan ersätts då av hyresnivån för den typ av bostad som hushållet efterfrågar (som i sin tur beror av inkomsten).

Invändningen mot båda dessa synsätt är att även om utbudet på bostäder antas förbli oförändrat under överskådlig tid är bostadsköp ett långsiktigt beslut. Det har två allmänna konsekvenser för vad som påverkar betalningsviljan för en bostad: För det första beror inte betalningsviljan enbart på inkomst/hyra, ränta och drift- och underhållskostnader i dag utan även på förväntningar om framtida värden på dessa variabler. Enligt grundläggande teorier om väl fungerande marknader är det lämpligt att också lyfta fram kravet på rationella förväntningar rörande de faktorer som nämnts ovan och inte bara titta på hur faktorernas värden just idag. Om till exempel bostadsräntan för tillfället är låg och på sikt förväntas öka är det den normala (långsiktiga) räntan som beräkningen bör utgå ifrån.

Långsiktigt perspektiv

Etablerad mikroekonomisk teori säger att på en konkurrensmarknad kommer priserna i långsiktig jämvikt att bero på lägsta långsiktig genomsnittskostnad. Inkomster påverkar hur många hus (eller egentligen hur mycket "boende") av en viss typ som kommer att efterfrågas i den långsiktiga jämvikten, men de påverkar inte priset.

Om värdet på befintliga hus överstiger byggkostnaderna kan utbudet på en väl fungerande marknad förväntas öka och på sikt pressa ner priserna på nya hus till kostnadsnivån för den aktuella typen av objekt. I en analys över fastighetscykler i USA under de senaste 100 åren menar Glaeser (2013) att en förklaring till att fastighetspriser stiger kraftigt för att sedan falla, är att aktörerna under uppgångsfasen underskattar utbudselasticiteten. Precis som i standardmodellen leder höga priser till ökat utbud som pressar ner priserna. Glaeser med flera (2017) diskuterar en utbudsansats till boprisbubblor där just produktionskostnaderna är utgångspunkten.

Begreppet produktionskostnad är dock inte entydigt för bostadsmarknaden. Om för lite mark planläggs för bostäder blir markpriset högt och om markkostnaden inräknas i produktionskostnaden blir

²⁰ Detta avsnitt bygger i huvudsak på Lind (2017).

produktionskostnaden därmed också hög. Bortses från regleringar, och i termer av alternativkostnad, borde priset på en ny bostad i utkanten av en region i långsiktig jämvikt motsvara markens värde som jordbruks/skogsmark plus kostnaden för att bygga själva huset. Med ett givet utbud bör enligt etablerade nationalekonomisk teori istället efterfrågan och därmed priset på bostäder påverkas av dagens inkomster, räntenivåer och andra löpande kostnader inklusive uppvärmningskostnader och skatter. Bostadspriserna bör dessutom påverkas av rationella förväntningar om framtida inkomst- och räntenivåer samt rationella förväntningar om framtida priser och beskattning.

Bilaga B: Informationskällor för elpriser

Konsumenternas energimarknadsbyrå²¹

Konsumenternas Energimarknadsbyrå ger privatpersoner och småföretagare oberoende och kostnadsfri vägledning i frågor som rör el, gas och fjärrvärme. De är experter på konsumenträtt inom el-, gas- och fjärrvärmemarknaderna.

Byrån ska också fånga upp konsumentproblem och föra dem vidare till berörda myndigheter och företag. De har löpande kontakt med myndigheter och företag för att göra konsumenternas röster hörda.

Konsumenternas Energimarknadsbyrå tillhandahåller Gaspriskollen, en oberoende prisjämförelse för gashandelsavtal.

De lämnar också oberoende och avgiftsfri vägledning till enskilda näringsidkare eller andra mindre företag vars förutsättningar påminner om konsumenters när det gäller tillgång till juridisk kompetens samt resurser för utredning och hantering av tvister. Vägledningen till dessa företag sker i mån av tid.

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en expert- och tillsynsmyndighet. De arbetar på uppdrag av regeringen (Infrastrukturdepartementet) och deras verksamhet ska bidra till att regeringens och riksdagens energipolitik genomförs.

Ei:s uppdrag är att arbeta för väl fungerande energimarknader. De har tillsyn över och utvecklar spelreglerna på el-, fjärrvärme- och naturgasmarknaderna. De arbetar också för att stärka kundernas ställning och trygga samhällets behov av fungerande energidistribution och handel.

Energimyndigheten

Energimyndigheten arbetar på uppdrag av regeringen och hör till Infrastrukturdepartementets ansvarsområde. De bidrar med fakta, kunskap och analyser om tillförsel och användning av energi i samhället, och arbetar för en trygg energiförsörjning. Forskning om framtidens fordon och bränslen, förnybara energikällor och smarta elnät får stöd av dem. Vi stöttar också affärsutveckling som gör det möjligt att kommersialisera innovationer och ny teknik, och ser till att goda lösningar kan exporteras.

De ansvarar för Sveriges officiella statistik på energiområdet, och hanterar elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter. Dessutom deltar de i internationella klimatsamarbeten, och förmedlar fakta om effektivare energianvändning till hushåll, företag och myndigheter.

SCB

SCB:s främsta uppgift är att förse användare och kunder med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Det görs i huvudsak på uppdrag av regeringen och olika myndigheter, men också av kunder i det privata näringslivet och bland forskare.

Bland mycket annat redovisar **SCB statistik på "Elpriser och elavtal", vilket återfinns under "Prisutvecklingen inom energiområdet" under "Energi"**. Statistiken visar bland annat nätpriser, priser på el vid avtal om rörligt pris och avtal på 1–3 år, andel olika avtalstyper och andel omförhandlade avtal (statistikansvarig myndighet är dock Energimyndigheten.)

SCB har haft kvalitetsproblem i inflödet som gör att den inte är säker på kvaliteten i statistiken och är i dagsläget (januari 2022) inte redo att publicera några nya genomsnittliga priser på el, hushåll och icke hushåll för halvår ett 2021. För frågor och funderingar hör av er till SCB och Energimyndigheten.

²¹ Byråns huvudmän är Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, samt branschföreningarna Energiföretagen Sverige och Energigas Sverige.